

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

URAD ZA REGIJSKO DELOVANJE

Izpostava Postojna

Kolodvorska 5, 6230 Postojna

T: 05 728 02 23

F: 05 726 48 44

E: izpostava.po@urszr.si

www.sos112.si/postojna

Številka: 8421-5/2024-1 - DGZR

Datum: 17. 01. 2024

NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB JEDRSKI IN RADIOLOŠKI NESREČI ZA NOTRANJSKO REGIJO

Verzija 4.0

	ORGAN	DATUM	ODGOVORNA OSEBA/PODPIS
SPREJEL	Izpostava URSZR Postojna		mag. Aleš Klemenc sekretar vodja izpostave
PREGLEDAL	Uprava RS za zaščito in reševanje		URSZR
ODOBRIL	Poveljnik CZ za Notranjsko		Sandi Curk
IZDELAL	Izpostava URSZR Postojna	Januar 2024	Metka Kovač

Vsebina

1	UVOD.....	7
	JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK).....	8
1.1	JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK).....	9
	Značilnosti jedrske nesreče	9
1.2	OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V NEK.....	11
1.3	ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK v regiji	11
1.4	SILE IN SREDSTVA ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V NEK.....	14
	Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz regijske pristojnosti	14
	Javne službe regijskega pomena.....	14
	Sile za zaščito, reševanje in pomoč regije	14
	Sile za zaščito, reševanje in pomoč občin	15
	Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta	15
	Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta.....	15
1.5	OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V NEK 16	
	Opazovanje.....	16
	Obveščanje ob jedrski nesreči.....	16
	Obveščanje splošne javnosti ob jedrski nesreči	17
1.6	AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V NEK.....	19
	Sredstva pomoči	19
1.7	PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA TER DRUGIH IZVAJALCEV NAČRTA OB JEDRSKI NESREČI V NEK	21
	Uporaba zvez.....	23
	Podsistem osebnega klica	24
1.8	IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK 26	
	Varstvo izvajalcev ZRP	29
1.9	OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V NEK.....	31
1.10	KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK.....	32
	JEDRSKA NESREČA V TUJINI.....	33
2.1	JEDRSKA NESREČA V TUJINI	34
2.2	OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	35
2.3	ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	36

2.4	SILE IN SREDSTVA ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	38
	Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz regijske pristojnosti	38
	Javne službe regijskega pomena.....	38
	Sile za zaščito, reševanje in pomoč regije	38
	Sile za zaščito, reševanje in pomoč občin	39
	Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta	39
	Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta.....	39
2.5	OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	41
	Opazovanje.....	41
	Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta o jedrski nesreči v tujini ...	41
	Obveščanje splošne javnosti o nesreči.....	42
	Obveščanje prizadetih prebivalcev ob jedrski nesreči v tujini	42
2.6	AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	43
	Aktiviranje sredstev pomoči	43
2.7	PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA TER DRUGIH IZVAJALCEV NAČRTA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	44
2.8	IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	48
2.9	OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI.....	50
2.10	MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI.....	52
	RADIOLOŠKA NESREČA	53
3.1	RADIOLOŠKA NESREČA.....	54
3.2	OBSEG NAČRTOVANJA OB RADIOLOŠKI NESREČI.....	55
3.3	ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI.....	56
3.4	SILE IN SREDSTVA ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB RADIOLOŠKI NESREČI.....	57
	Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz regijske pristojnosti	57
	Javne službe regijskega pomena.....	57
	Sile za zaščito, reševanje in pomoč regije	57
	Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta	58
3.5	OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB RADIOLOŠKI NESREČI	59
3.6	AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB RADIOLOŠKI NESREČI.....	62
3.7	PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA TER DRUGIH IZVAJALCEV NAČRTA OB RADIOLOŠKI NESREČI.....	63
	Podsistem osebnega klica	66

3.8	IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	67
3.9	OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB RADIOLOŠKI NESREČI	72
3.10	MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	73
4	POJMI IN KRAJŠAVE, UPORABLJENI V NAČRTU	74
5	SEZNAM PRILOG IN DODATKOV	78
5.1	Skupne priloge	78
5.2	Skupni dodatki	78
5.3	Posebni dodatki	79
5.4	KAZALO SHEM:	79

1 UVOD

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Notranjsko regijo (v nadaljevanju regijski načrt), verzija 4.0, je nadgradnja Regijskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči, verzija 3.0, ki ga je Izpostava URSZR Postojna, izdelala leta 2012. Temelji na Oceni ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči v Notranjski regiji, verzija 2.0 št. 8421-8/2023 -2 DGZR z dne 9.11.2023.

Načrt je izdelan v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22) (ZVNDN), Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17, 26/19, 172/21 in 18/23 – ZDU-1O) (ZVISJV-1), Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) (UVINZR) in drugimi predpisi s tega področja.

Načrt je razdeljen na tri sklope:

- **I. jedrska nesreča v Nuklearni elektrarni Krško (NEK), z vplivi na Notranjsko regijo,**
- **II. jedrska nesreča v tujini z vplivi na Notranjsko regijo,**
- **III. radiološka nesreča v Notranjski regiji.**

Cilj načrta je zmanjšati posledice teh nesreč, predvsem deterministične in stohastične učinke ionizirajočega sevanja in zagotoviti določene zaščitne ukrepe ter naloge zaščite, reševanja in pomoči v primeru jedrske ali radiološke nesreče v Notranjski regiji,

Čeprav je za vse navedene nesreče značilna radioaktivna kontaminacija, jih v tem načrtu zaradi razlik pri odzivu obravnavamo ločeno.

Ta načrt ne ureja pripravljenosti Notranjske regije na teroristične napade z uporabo radiološkega orožja, ker to ureja posebni regijski Načrt zaščite in reševanja ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oziroma terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi.

Načrt prav tako ne ureja pripravljenosti ob drugih jedrskih in radioloških dogodkih, ki niso razvidne iz regijske ocene ogroženosti.

Ta načrt ne ureja tehnoloških vidikov varnosti ob jedrski nesreči v NEK.

JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)

1.1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)

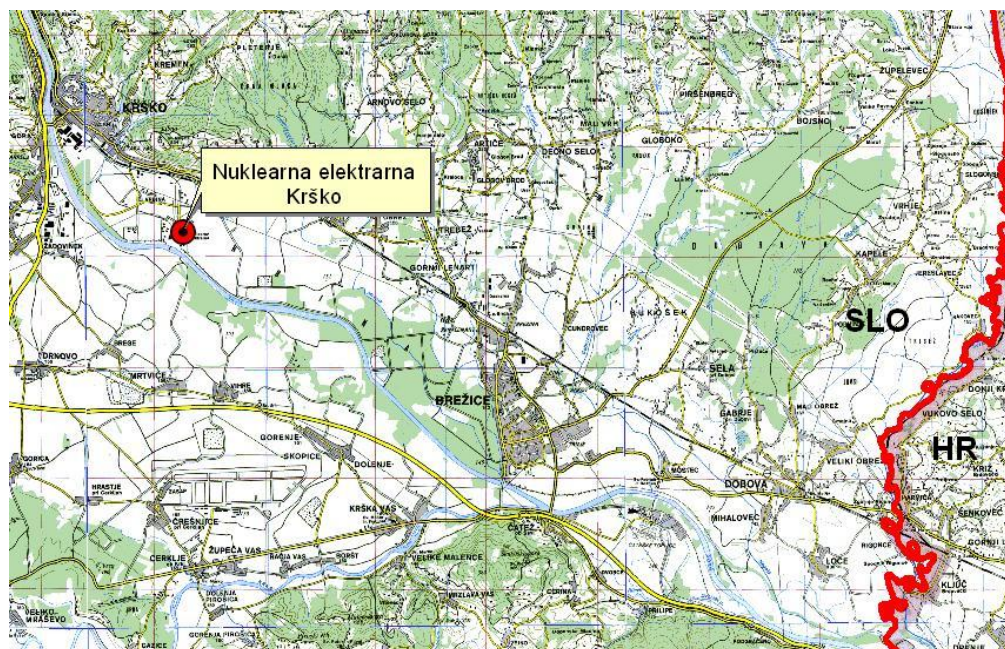
Načrt je pripravljen za:

- **jedrsko nesrečo v NEK** z večjim izpustom radioaktivnih snovi v okolje.

Opis NEK

NEK se nahaja na levem bregu reke Save in je 3 km oddaljena od Krškega (**Error! Reference source not found.**), elektrarna leži približno 146 km Severovzhodno od Postojne. Do elektrarne vodi industrijska cesta iz Krškega. Avtocesta Ljubljana - Novo mesto - Obrežje poteka 3 km južno od elektrarne. Železniška proga Ljubljana - Dobova - Zagreb poteka 1 km od elektrarne. Elektrarna ima industrijski tir, ki jo povezuje z železniško postajo v Krškem.

Večji kraji in mesta v okolici elektrarne so: Krško (3 km), Brežice (6 km), Brestanica (7 km), Kostanjevica na Krki (13 km), Sevnica (18 km) in Novo mesto (32 km). Elektrarna leži približno 70 km jugovzhodno od Ljubljane in 35 km severozahodno od Zagreba, Republika Hrvaška.

Shema 1: Lokacija Nuklearne elektrarne Krško

NEK je tlačnovodna elektrarna s nazivno toplotno močjo reaktorja 1994 MW, v katerem je 121 gorivnih elementov.

Za preprečevanje jedrskih nesreč in za zmanjšanje njihovih posledic so v elektrarni vgrajeni varovalni in varnostni sistemi ter naprave, katerih skupna naloga je preprečevanje nenadzorovanega uhajanja radioaktivnih snovi v okolico elektrarne.

Značilnosti jedrske nesreče

Nesreča v NEK vključuje poškodbo goriva v reaktorju ali v bazenu z izrabljenim jedrskim gorivom. Sproščeni radioaktivni material se oblikuje v oblak, ki lahko v bližini elektrarne (to je od nekaj km do 10 km), povzroči resne posledice, če zaščitni ukrepi niso pravočasno in

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0
ustrezno izvedeni.

Ob jedrski nesreči se sprostijo radioaktivne snovi (radioaktivni plini in radioaktivni delci) pretežno v ozračje in se razširjajo v obliki radioaktivnega oblaka v širše okolje. Stopnja ogroženosti ob jedrski nesreči zaradi radioaktivnega onesnaženja okolja je odvisna od vrste in količine izpuščene aktivnosti posameznih skupin radionuklidov, kot so žlahtni plini, radioizotopi joda in dolgoživi fisijski produkti. Prenos in razširjanje sta odvisna od vremenskih razmer. Radioaktivni delci se med prenosom usedajo (suhi used) ali pa izpirajo s padavinami (mokri used) na površine pod seboj. Radioaktivno sevanje prihaja do človeka po treh glavnih prenosnih poteh: z vdihavanjem radioaktivnih delcev, zaužitjem z vodo in hrano ter neposrednim zunanjim obsevanjem iz radioaktivnega oblaka ali z onesnaženih tal. Radioaktivne snovi lahko pridejo v telo tudi prek odprtih ran.

Vrsta in stopnja ogroženosti ob jedrski nesreči se s časom spreminjata. Nezaščiteni prebivalci v bližini kraja nesreče bodo v prvih urah po izpustu najprej izpostavljeni zunanemu sevanju iz radioaktivnega oblaka in vdihavanju radioaktivnih delcev, še posebej izotopov radioaktivnega joda, ki se kopičijo v ščitnici. Srednjeročno (nekaj dni po nesreči) in dolgoročno pa prihaja do obsevne obremenitve zaradi zaužitja onesnažene hrane (I-131 v mleku, listnati zelenjavi in pitni vodi), še posebej v krajih, kjer uporabljajo za pitje in napajanje živine deževnico, ter zaradi zunanjega sevanja z onesnaženih tal. V tem obdobju so pomembni dolgoživi radionuklidi, kot so ^{137}Cs , ^{134}Cs in ^{90}Sr .

Na možnost nastanka jedrske nesreče v NEK lahko vplivajo tudi naravne in druge nesreče (npr. potres, poplave, orkanski veter, nesreča zrakoplova, ipd.).

Ob jedrski nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

Posledice nesreče v NEK v regiji

Območje Notranjske regije sodi v območje splošne nevarnosti (OSP), kjer niso predvidene vnaprejšnje priprave na izvajanje zaščitnih ukrepov. Se pa na tem območju po razglasitvi splošne nevarnosti izvaja radiološka zaščita in zaščitni ukrepi na podlagi meritev.

Vseh 10 občin Notranjske regije sodi v drugi od petih razredov ogroženosti ob jedrski nesreči v Nuklearni elektrarni Krško, kar predstavlja majhno stopnjo ogroženosti zaradi obravnavane naravne ali druge nesreče. Notranjska regija namreč sodi v območje oddaljenosti več kot 25 km od NEK. Ob jedrskih nesrečah v oddaljenih jedrskih objektih lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakujemo kontaminacijo na vsem območju Notranjske, predvsem iz objektov, ki so znotraj 1000 km območja. Do izrazitejše kontaminacije lahko pride le v krajih, kjer bo v času prehoda radioaktivnega oblaka čez naše ozemlje deževalo. Načrt konkretno opredeljuje ukrepe in naloge v regiji za obvladovanje dogodkov ob najhujših nesrečah v jedrskih elektrarnah, kar pomeni, nesreča ob poškodbi sredice z odpovedjo zadrževalnega hrama.

1.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči je **državni načrt**, ki ga izdelata URSZR v sodelovanju z ministrstvi in drugimi državnimi organi ter strokovnimi službami.

Na podlagi državne Ocene ogroženosti RS. Št. 8420-1/2017-3-DGZR z dne 17.01. 2019 (preglednica 3), so navedeni kriteriji za uvrstitev občin in regije v razrede ogroženosti na osnovi območij načrtovanja zaščitnih ukrepov, ki so določene na osnovi oddaljenosti od NEK.

Kot že opisano se Notranjska regija in vse njene občine uvrščajo v 2. razred ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči, kar predstavlja majhno stopnjo ogroženosti zaradi jedrske nesreče v NEK.

Notranjska regija izdelata Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za območje splošne pripravljenosti ob jedrski nesreči (OSP) v NEK.

Vse občine (Bloke, Cerknica, Divača, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica, Komen, Loška dolina, Pivka, Postojna in Sežana) v Notranjski regiji izdelajo **dele načrta** zaščite in reševanja (opazovanje, obveščanje in alarmiranje, izvajanje zaščitnih ukrepov ob razglasitvi **splošne nevarnosti** jedrski nesreči v NEK.

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Notranjsko je usklajen z Državnim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0. Delni načrti občin morajo biti usklajeni z Regijskim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Notranjsko regijo.

1.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK V REGIJI

Regijski načrt temelji na ob jedrski nesreči v NEK temelji na podlagah, ki so natančno določene v državnem načrtu.

Zamisel o izvedbi zaščite, reševanja in pomoči (ZRP) na regijski ravni

Ob razglašeni **splošni nevarnosti (stopnja 3)** se aktivira Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči ter deli načrtov, ki jih izdelajo občine v regiji. Za radiološke nesreče se v regijskem in občinskih načrtih smiselno uporabijo razdelani ukrepi in naloge zaščite in reševanja za primer jedrske nesreče v NEK.

Odločitev o aktiviranju Regijskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči sprejme poveljnik CZ za Notranjsko s sklepom.

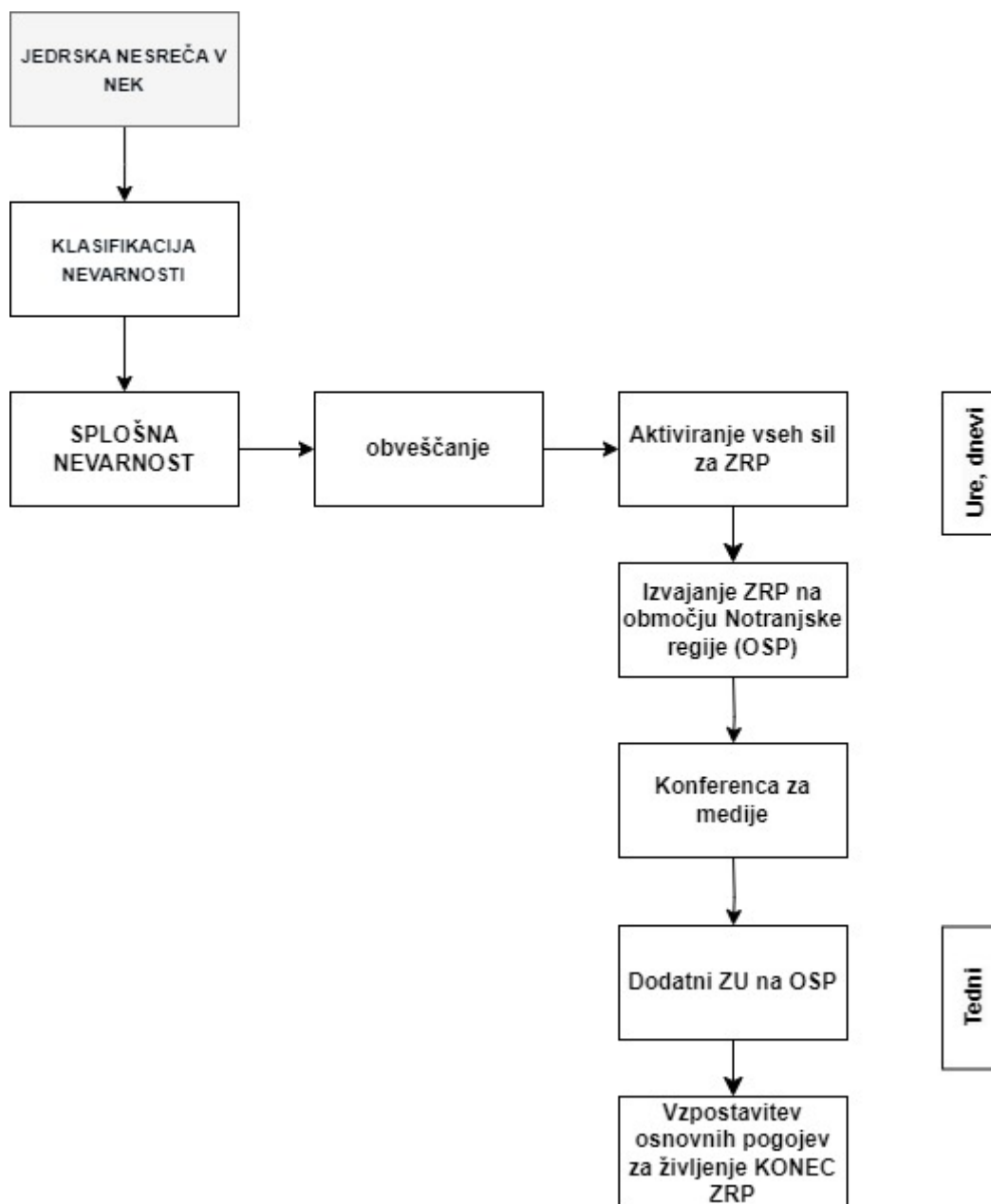
Ko so izvedeni vsi nujni zaščitni ukrepi, ki temeljijo na razglasitvi splošne nevarnosti, se zaščitni ukrepi odredajo in izvajajo na podlagi meritev radioaktivnosti in strokovnih ocen pristojnih organov ter služb. Rezultati meritev izrednega monitoringa se stekajo v URSJV, ki vodi njegovo izvajanje

OSP - v Notranjski regiji se ob razglasitvi splošne nevarnosti izvaja radiološka zaščita, zaščitni ukrepi se izvajajo na podlagi meritev.

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

Načrt se preneha izvajati, ko so izvedeni vsi zaščitni ukrepi in so razmere stabilne oz. ni več pričakovati poslabšanja razmer ali izboljšanja (trajna izpostavljenost).

Grafični prikaz zamisli izvedbe zaščite, reševanja in pomoči – koncept odziva ob jedrski nesreči v NEK v Notranjski regiji prikazuje naslednja shema:

Shema 2: Izvedba ZRP v Notranjski regiji ob jedrski nesreči v NEK.

Legenda:

- NEK – sile ZRP v Nuklearni elektrarni Krško;
- ZRP – zaščita, reševanje in pomoč;
- OSP – območje splošne pripravljenosti (RS);

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

– ZU – zaščitni ukrepi.

Notranjska regija spada v **območje Splošne pripravljenosti (OSP).Uporaba načrta**

Regijski načrt, se začne uporabljati ob razglašeni splošni nevarnosti v NEK, do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju regijskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v NEK, sprejme poveljnik CZ za Notranjsko s sklepom.

1.4 SILE IN SREDSTVA ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Za ZRP ob jedrski nesreči v NEK se skladno z nalogami iz poglavja 1.8 uporabijo sile in sredstva:

Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz regijske pristojnosti

- Izpostava URSZR Postojna,
- Policijska uprava Koper in Ljubljana,
- Pristojna inšpekcijske službe (Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami - Izpostava URSZR Postojna),
- Veterinarska uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin – OU Postojna in Koper,
- Centri za socialno delo,
- Upravne enote in
- Slovenska vojska.

Javne službe regijskega pomena

- Bolnišnica Sežana in Bolnišnica za ženske bolezni in porodništvo Postojna,
- Zdravstveni domovi (Postojna, Cerknica, Ilirska Bistrica in Sežana),
- Reševalne službe – NMP v sklopu DCZ Ljubljana,
- Zavod za zdravstveno varstvo Koper,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije – OE Nova Gorica.

Sile za zaščito, reševanje in pomoč regije

- **Organi vodenja CZ so:**
 - poveljnik CZ za Notranjsko,
 - namestnik poveljnika CZ za Notranjsko,
 - Štab CZ za Notranjsko.
- **Poklicne regijske sile za zaščito in reševanje:**
 - ZGRS Sežana,
 - Gasilske enote širšega pomena.
- **Enote in službe CZ regije so:**
 - enote za radiološko-kemično-biološko zaščito (RKB-zaščito),
 - tehnično reševalne enote,
 - logistični center,
 - služba za podporo in
 - pogodbeni delavci ReCO Postojna.
- **Službe društev in drugih nevladnih organizacij so:**
 - Območna združenja Rdečega križa Slovenije (Cerknica – Loška dolina – Bloke, Ilirska Bistrica, Postojna-Pivka in Sežana)
 - Slovenski Karitas,
 - Ekipa tabornikov,
 - Javna komunalna podjetja,
 - Cestna podjetja,
 - Podjetja za vodooskrbo prebivalstva.

Sile za zaščito, reševanje in pomoč občin

Za opravljanje nalog ZRP so na območju Notranjske regije organizirane sile za ZRP v lokalnih skupnostih v skladu z Uredbo o organiziranju opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16) in Pravilnikom o kadrovskih in materialnih formacijah enot, služb in organov Civilne zaščite (Uradni list RS, št. 104/08). Poleg sil za ZRP lokalnih skupnosti bi imele v primeru jedrske in radiološke nesreče pomembno vlogo tudi druge občinske javne službe in podjetja. Njihova vloga in naloge se opredelijo v občinskih delnih načrtov zaščite in reševanja

Za pripravljenost, opremljenost in usposobljenost enot so zadolženi njihovi ustanovitelji. Obveznosti ustanoviteljev so opredeljene v merilih za organiziranje in opremljanje in v pogodbah o sofinanciranju za ukrepanje ob nesrečah.

Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta

Materialno - tehnična sredstva se načrtujejo za:

- zaščitno in reševalno opremo ter orodje (sredstva za osebno in skupinsko zaščito, oprema, vozila ter tehnična in druga sredstva, ki jih potrebujejo strokovnjaki, reševalne enote, službe in reševalci),
- materialna sredstva iz državnih rezerv in
- sredstva pomoči (živila, pitna voda, zdravila in drugi predmeti in sredstva, ki so namenjena brezplačni razdelitvi ogroženim prebivalcem).

Za izvajanje ZRP se uporabljajo obstoječa sredstva, ki se zagotavljajo na podlagi predpisanih meril za organiziranje, opremljanje in usposabljanje sil za ZRP. O pripravljenosti in aktiviranju sredstev iz popisa za potrebe regijskih enot in služb CZ ter drugih sil ZRP na območju regije, odloča poveljnik CZ za Notranjsko.

Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta

Finančna sredstva se načrtujejo za:

- stroške operativnega delovanja (povračila stroškov za aktivirane pripadnike CZ in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč),
- stroške dodatnega vzdrževanja in servisiranja uporabljene opreme,
- materialne stroške (prevozne stroške in storitve, gorivo, mazivo).

P- 1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba Civilne zaščite Notranjske regije
P-2	Seznam zaposlenih na Izpostavi URSZR Postojna
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč v regiji
P-7	Pregled javnih služb in drugih služb, ki opravljajo dejavnost pomembne za ZIR
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov poklicnih in prostovoljnih gasilskih enot v regiji
P- 12	Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestniki poveljnikov
P-29	Pregled veterinarskih organizacij
D – 1	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta

1.5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V NEK

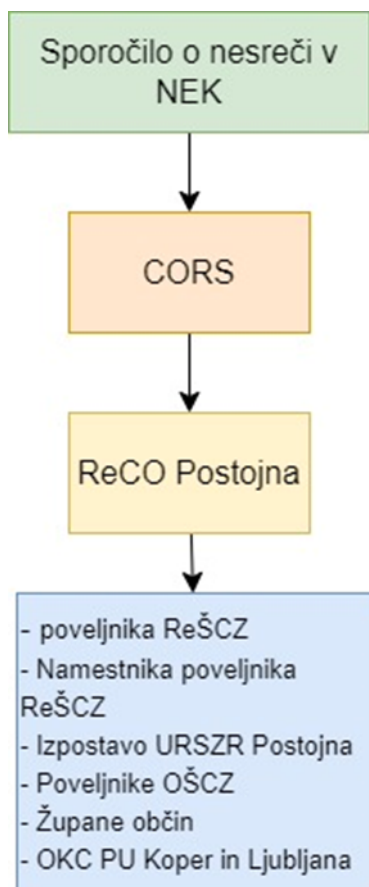
Opazovanje

Opazovanje ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- poročila o stanju v NEK (akcijske ravni),
- redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

Za poročanje o stanju v NEK (akcijske ravni) je pristojen NEK, za monitoring radioaktivnosti (redni in izredni) so pristojni Ministrstvo za naravne vire in prostor – Uprava RS za jedrsko varnost (MNVP – URSJV), Ministrstvo za zdravje – Uprava RS za varstvo pred sevanji (MZ – URSVS) in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (MKGP – UVHVVR) ter NEK (za območje NEK).

Obveščanje ob jedrski nesreči

Shema 3: Obveščanje v Notranjski regiji ob jedrski nesreči v NEK

Obvestilo vsebuje vnaprej pripravljene informacije glede na stopnjo nevarnosti, ki jo razglasi NEK. V Notranjski regiji je posebej poudarek na obveščanju ob **splošni nevarnosti v NEK**.

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrtov o nesreči izvedejo URSZR/CORS in regijski centri za obveščanje, v nadaljevanju se obvešča prek dnevnoinformativnega biltena.

Ko RECO Postojna dobi obvestilo od CORS o jedrski nesreči v NEK o tem obvesti :

- Poveljnika CZ za Notranjsko ali namestnika poveljnika,
- Izpostavo URSZR Postojna,
- vodjo ReCO Postojna,
- poveljnike OŠCZ,
- župana oz. druge odgovorne osebe v prizadeti lokalni skupnosti (v skladu z Načrti obveščanja in aktiviranja lokalnih skupnosti),
- Operativno komunikacijski center Policijske uprave Koper in Ljubljana,
- Pristojne inšpekcijske službe,
- Lokalne medije.

ReCO v nadaljevanju obvešča prek dnevno informativnega biltena, ki ga je prejel od CORS.

P - 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P - 17	Seznam prejemnikov informativnega biltena

Obveščanje splošne javnosti ob jedrski nesreči

Za sprotno obveščanje občin, služb in drugih izvajalcev nalog zaščite, reševanja in pomoči v Notranjski regiji, o stanju in razmerah na kraju nesreče, sprejetih ukrepih in poteku zaščite in reševanja, skrbi Izpostava URSZR Postojna preko ReCO Postojna, s tem da:

- izdaja informativni bilten
- pripravlja občasne širše pisne informacije

Javnost mora biti o jedrski nesreči obveščena pravočasno in objektivno.

Na ravni Notranjske regije se do aktiviranja Štaba CZ za Notranjsko javnost obvešča v skladu z Državnim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, Verzija 4.0. Po aktiviranju Štaba CZ za Notranjsko, sporočila za javnost, v povezavi s situacijo v regiji pripravlja član Štaba CZ za Notranjsko, ki je zadolžen za stike z javnostjo.

V ta namen se:

- organizira in vodi novinarske konference,
- pripravlja skupna sporočila (izjave) za javnost,
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva in da so jim dostopni informativni viri,
- objavijo posebne telefonske številke na katerih občani dobijo informacije o nesreči,
- spremlja poročanje medijev.

Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč morajo čim prej vzpostaviti neposreden stik s prebivalstvom, da dosežejo ustrezno odzivanje na njihove odločitve. Potrebne podatke za sestavo informacij bosta občinam posredovala Štab CZ za Notranjsko in Izpostava URSZR Postojna. Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 minut po večji spremembi.

Informacije za prebivalstvo morajo vsebovati predvsem naslednje podatke:

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- o smeri gibanja radioaktivnega oblaka,
- o trenutnem stanju na ogroženem in prizadetem območju (razvoj dogodkov),
- vplivih nesreče na prebivalstvo in okolje,
- kakšno pomoč lahko pričakujejo,
- ukrepih za omilitev nesreče,
- kako naj izvajajo osebno in vzajemno zaščito,
- kako naj sodelujejo pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- kje lahko dobijo dodatne informacije.

Informacije občine posredujejo preko lokalnih javnih medijev in na druge krajevno običajne načine. Občine za dodatne informacije objavijo telefonsko številko svetovalne službe, izven kontaminiranega območja pa lahko organizirajo informacijske centre.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06–UPB1), dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države.

V takih primerih so za takojšnje posredovanje sporočil za javnost pristojna:

- Televizija Slovenija - vsi programi,
- Radio Slovenija - vsi programi,
- Slovenska tiskovna agencija (STA) ter
- lokalni mediji.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

1.6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Aktiviranje pristojnih organov in služb ob jedrski nesreči v NEK poteka glede na razglašeno stopnjo nevarnosti v NEK, takoj po prejemu obvestila o razglasitvi **stopnje 3 (splošna nevarnost)**, ReCO Postojna obvešča / aktivira organe, ki so pristojni za operativno in strokovno vodenje zaščite, reševanja in pomoči na regijski ravni:

- poveljnik CZ za Notranjsko,
- namestnika regijskega poveljnika CZ za Notranjsko,
- odgovorne delavce Izpostave URSZR Postojna,

Pripadnike CZ na območju Notranjske vpokliče Izpostava URSZR Postojna. Le - ti urejajo tudi vse zadeve v zvezi z nadomestili plač in povračili stroškov, ki jih imajo pripadniki CZ in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč (poklicne in prostovoljci) pri izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči.

Po odredbi Poveljnika CZ Notranjske oz. njegovega namestnika, aktivira člane Štaba CZ za Notranjsko regijo.

Poveljnik CZ Notranjske na podlagi presoje lahko odredi tudi stanje pripravljenosti določenih regijskih sil za zaščito, reševanje in pomoč.

V primeru jedrske nesreče v NEK se regijske enote, ki odidejo na prizadeto območje, zberejo v **Logističnem centru Izpostave URSZR Postojna** in se napotijo v logistične centre Izpostav URSZR Novo mesto, Celje, Trbovlje, Ljubljana in Maribor, kjer se jim na podlagi zahtev občin prizadetega območja določi delovišče in izda delovni nalog.

D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil za zaščito, reševanje in pomoč
D - 15	Vzorec delovnega naloga
P - 5	Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč

Sredstva pomoči

Poveljnik CZ RS na zahtevo poveljnika CZ za Notranjsko, vodij intervencijskih enot in služb presodi potrebe po materialnih in finančnih sredstvih. O uporabi materialnih sredstev iz državnih blagovnih rezerv za pomoč prizadetim ob jedrski in radiološki nesreči odloča Vlada RS, na predlog poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika. O uporabi sredstev iz rezerv za primer naravnih in drugih nesreč pa odloča poveljnik CZ RS ali njegov namestnik oziroma generalni direktor URSZR.

URSZR izda sklep o aktiviranju potrebnih materialnih in finančnih sredstev, uredi vse potrebno glede priprav ter prevoza na mesto nesreče in razporeditev sredstev in finančne pomoči. URSZR po končanem delu z zahtevanimi poročili spremlja porabo sredstev in finančne pomoči.

Sredstva za osebno in skupinsko zaščito

Izpostava URSZR Postojna hrani rezervna sredstva in opremo za osebno in skupinsko zaščito za primer jedrske in radiološke nesreče. O aktiviranju teh sredstev odloča regijski poveljnik CZ.

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

Izpostava URSZR Postojna in Štab CZ za Notranjsko sodelujeta pri zbiranju potreb po materialnih in finančnih sredstvih na podlagi prošenj za pomoč iz prizadetih občin ter pri organizaciji razdelitve pomoči na prizadeta območja.

Prispela pomoč iz RS se zbira v logističnem centru Postojna, od koder se organizira razdelitev na prizadeto območje.

Mednarodna pomoč

Za mednarodno pomoč se zaprosi, če domače sile in sredstva za zaščito, reševanje in pomoč niso zadostna ali iz objektivnih razlogov niso razpoložljiva v času nesreče.

Za mednarodno pomoč lahko zaprosi poveljnik CZ RS ali Vlada RS.

D - 3	Načrt organizacije in delovanja regijskega logističnega centra Postojna
-------	---

1.7 PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA TER DRUGIH IZVAJALCEV NAČRTA OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Organi in njihove naloge ob jedrski nesreči v NEK.

Posamezni organi vodenja na regijski ravni imajo v primeru jedrske nesreče v NEK naslednje naloge:

Izpostava URSZR Postojna:

- sprejme načrt,
- vodi dejavnosti za zaščito in reševanje ob jedrski nesreči v NEK
- organizira komunikacijski sistem za delovanje regijskih sil za zaščito, reševanje in pomoč, ter usmerja delovanje ReCO Postojna,
- zagotavlja informacijsko podporo organom vodenja na regijski ravni,
- zagotavlja pogoje za delo Štaba CZ za Notranjsko,
- izdelava oceno ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči in načrtuje ukrepe za preprečevanje ter zmanjšanje posledic takšne nesreče
- zagotavlja logistično podporo pri delovanju regijskih sil za ZRP.

Poveljnik CZ za Notranjsko oz. namestnik poveljnika:

- **operativno vodi** dejavnosti za ZRP ob jedrski nesreči v NEK **po razglasitvi splošne nevarnosti** v NEK

Štab CZ za Notranjsko:

- zagotavlja strokovno pomoč pri vodenju zaščitnih in reševalnih akcij ob nesreči v NEK,
- opravlja strokovno-operativne naloge zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči v NEK,
- zagotavlja informacijsko podporo štabom CZ občin,
- zagotavlja logistično podporo regijskim silam za zaščito, reševanje in pomoč.

D - 2	Načrt Izpostave URSZR Postojna za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
-------	---

Policijska Uprava Koper in Ljubljana:

- varuje življenje ljudi, premoženje ter vzdržuje javni red na prizadetem območju,
- varuje določene osebe, objekte, organe in okoliše,
- nadzira in ureja promet v skladu z določenim prometnim režimom in omogoča interveniranje silam za zaščito, reševanje in pomoč,
- sprejema ukrepe za ustrezno varovanje državne meje in opravlja mejno kontrolo ter policijske naloge v zvezi s tujci v skladu z razmerami,
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom,
- sodeluje pri izvajanju humanitarnih, oskrbovalnih, izvidniških in drugih nalog,

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- vzpostavlja komunikacijsko-informacijsko povezavo z drugimi državnimi organi,
- po potrebi organizira mobilni komunikacijski center,
- sodeluje pri identifikaciji žrtev in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Navedene naloge v Notranjski regiji opravlja PU Koper in PU Ljubljana in pristojne policijske postaje, v sodelovanju s pristojnimi organi in službami CZ.

Za koordinacijo nalog je zadolžen član štaba CZ za Notranjsko oz. njegov namestnik.

Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) – Območni Urad Postojna:

- opravlja upravne in nadzorne naloge, ki se nanašajo na varnost ter kakovost živil živalskega in rastlinskega izvora, zdravje ter dobrobit živali, živalsko krmo, zdravje rastlin, semenski material in fitofarmacevtska sredstva.

Občine na območju Izpostave URSZR Postojna:

- izdelajo dele načrta zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči,
- izvajajo naloge določene v Pravilnik o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči (Uradni list RS, št. 59/10 in 17/14 – ZZdr-2),
- zagotavljajo zveze za potrebe zaščite, reševanja in pomoči,
- načrtujejo in izvajajo zaščitne ukrepe,
- organizirajo, razvijajo in vodijo osebno in vzajemno zaščito,
- organizirajo in opremljajo organe, enot in služb Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč v občini,
- zagotavljajo nujna sredstva za izvedbo ukrepa varovanja pred sevanjem,
- organizirajo in vodijo zaščito, reševanje in pomoč na območju občine,
- odpravljajo posledice nesreče in
- izvajajo druge naloge iz tega načrta in iz svoje pristojnosti.

Centri za socialno delo:

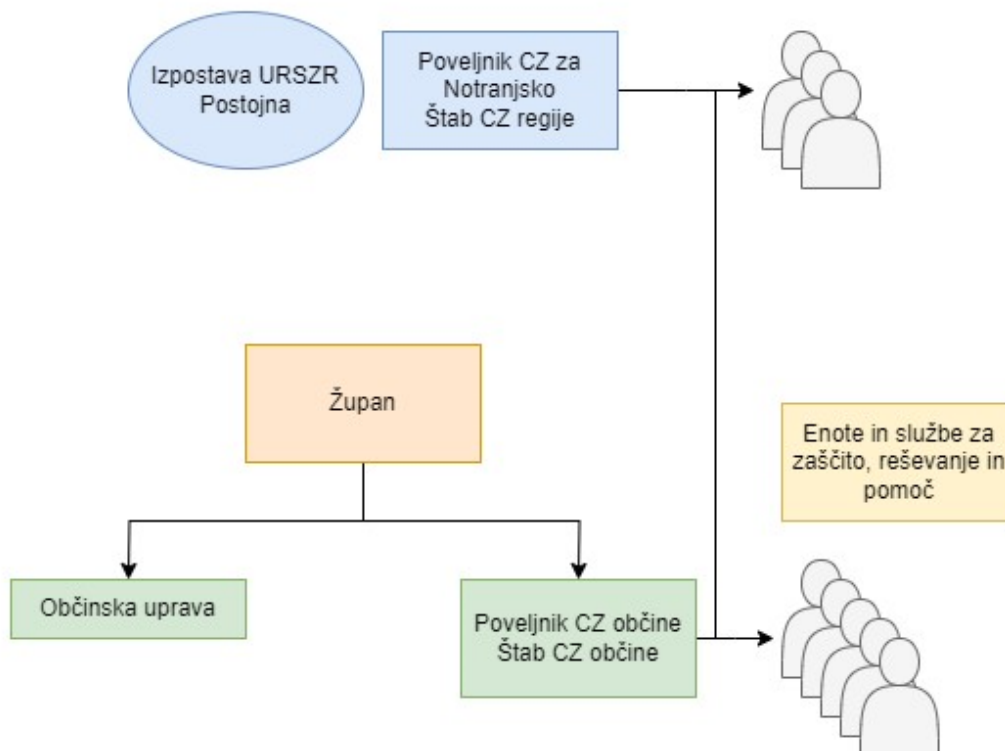
- Spremljajo stanje in sprejemajo ukrepe na področju socialnega varstva na prizadetem območju predvsem pa zagotavljajo usklajene aktivnosti na področju zagotavljanja ustreznih pogojev za bivanje v socialno varstvenih zavodih (domovi starejših, varstveni centri in drugi posebni zavodi);
- Sodeluje pri nastanitvi ogroženih skupin prebivalstva, predvsem oskrbovancev v socialnovarstvenih zavodih;
- Opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Nevladne organizacije in druge organizacije:

Območna združenja RK Slovenije, Slovenska Karitas, Gasilske, Gorska reševalna služba, jamarji, kinologi, potapljači, taborniki, skavti ter druge nevladne organizacije, katerih dejavnost je pomembna za ZRP, izvajajo naloge iz svoje pristojnosti. Vključujejo se v skupne akcije ZRP na podlagi odločitev Poveljnika CZ za Notranjsko.

Javne službe, zavodi in gospodarske družbe:

Operativno vodenje

Shema 4: Operativno vodenje sistema zaščite in reševanja v regiji

Ob razglasitvi SPLOŠNE NEVARNOSTI operativno vodenje prevzame poveljnik CZ RS. ZRP na posameznih območjih načrtovanja (OSP) vodijo pristojni regijski poveljniki. Regijski poveljnik CZ za Notranjsko ob jedrski nesreči v NEK deluje v skladu z navodili poveljnika CZ RS.

Uporaba zvez

Pri prenosu podatkov in govornem komuniciranju se lahko uporablja vse razpoložljive elektronske komunikacije in informacijska infrastruktura, ki temelji na različnih medsebojno povezanih omrežjih v skladu u Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in Zakonom o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 130/22 in 18/2023 – ZDU-10).

Prenos podatkov in komuniciranje med organi vodenja, reševalnimi službami in drugimi izvajalci ZRP poteka s pomočjo naslednjih storitev oziroma zvez:

Pri **operativnem vodenju** ZRP se uporabljajo:

- **sistem zvez ZA-RE:**

- podsistem radijskih zvez za neposredne in posredne radijske zveze med uporabniki radijskih postaj ter neposredne radijske zveze z regijskimi centri za obveščanje,

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- podsystem osebne klica za pošiljanje kratkih besedilnih sporočil imetnikom sprejemnikom osebne klica.

- **sistem ZA-RE+** za medsebojno komunikacijo med centri za obveščanje in izvajalci nalog iz načrta;
- **sistem ZA-RE DMR** za daljinsko krmiljenje in nadzor sistema javnega alarmiranja;
- **sistem ZA-RE +** za govorne komunikacije in pošiljanje sporočil SMS.

Za vzpostavitev radijske zveze za povezavo med organi vodenja se uporabljajo:

- 2. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja nad Pregarjami,
- 5. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Pečni rebri,
- 24. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Štjaku,
- 26. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Nanosu,
- 27. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Slivnici in
- 28. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Artvižah.

Dežurni operativec v ReCO Postojna določi kanal katerega uporabljajo reševalci na kraju nesreče med izvajanjem nalog zaščite in reševanja.

Podsystem osebne klica

V sistemu zvez ZA-RE deluje tudi podsystem osebne klica (pozivniki oziroma pagerji). Ta omogoča pošiljanje pisnih sporočil imetnikom sprejemnikov osebne klica. Sporočila pošiljajo pristojni regijski centri za obveščanje. Na območju Izpostave URSZR Postojna pošilja sporočila ReCO Postojna.

Uporabijo se lahko tudi:

- sistem zvez Zveze radiomaterjev Slovenije,
- sistem zvez Slovenske vojske-RASTO DRM SV za enote SV,
- letalske radijske postaje,
- drugi sistemi, ki/če izpolnjujejo pogoje za vključitev v enotni informacijsko-komunikacijski sistem na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (satelitske zveze NEK, sistem KID).

Ob izvajanju ZRP se uporabljajo tudi javne telekomunikacijske zmogljivosti:

- sistem stacionarne telefonije (analogna in digitalna),
- sistem mobilne telefonije in prenosa podatkov,
- sistem satelitske telefonije in prenosa podatkov,
- telefaks,
- internet (e-pošta, videokonference, spletne aplikacije).

Izpostava URSZR Postojna pripravi načrt uporabe zvez ob jedrski nesreči v NEK.

D - 1018	Načrt uporabe zvez ob nesreči v NEK
----------	-------------------------------------

1.8 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Izvajanje ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti

Ko so izvedeni vsi nujni zaščitni ukrepi, ki temeljijo na razglasitvi splošne nevarnosti, se zaščitni ukrepi odredijo in **izvajajo na podlagi meritev radioaktivnosti in strokovnih ocen** pristojnih organov ter služb. Rezultati meritev izrednega monitoringa se stekajo v URSJV, ki vodi njegovo izvajanje.

Posamezne zaščitne ukrepe na regijski ravni predlaga skupina URSJV, odredi pa jih poveljnik CZ Notranjsko v soglasju s poveljnikom CZ RS.

Izvajajo jih regijske sile in občinske sile ZRP na prizadetih območjih.

Po odredbi PCZRS ukrepe izvajajo regijske sile za ZRP:

- **radiološka zaščita:**
 - zaužitje tablet KI,
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - zaščita živali;
- **zaklanjanje.**

Zaužitje tablet kalijevega jodida

Za primer jedrske nesreče v NEK se za vse prebivalce Notranjske regije tablete kalijevega jodida hranijo v Bolnišnici Postojna in se razdelijo glede na potrebo izvajanje jodne profilakse, ki jo odredi poveljnik CZ RS.

Razdelitev tablet kalijevega jodida izvedejo občine (na ustrezen oziroma krajevno običajen način). Poleg občinske uprave razdelitev opravijo sile za ZRP občin (enote CZ, PGD, aktivisti rdečega križa...).

Tablete kalijevega jodida občine lahko delijo na naslednje načine:

- po vzoru izvedbe volitev (uporabijo se volišča, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na pristojnem volišču),
- preko PGD (občine razdelijo tablete zakonitim zastopnikom PGD, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na sedežu pristojnega PGD),
- preko sedežev krajevnih skupnosti.

Vse občine izdelajo načrte razdelitve tablet kalijevega jodida ob nesreči.

D - 75	Načrt razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski in radiološki nesreči
--------	--

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku je potrebno uporabiti različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

Prehrambni zaščitni ukrepi:

S prehrambnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Prehrambni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij.

Prehrambni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambne zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Zaščita živali

Prva veterinarska pomoč ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo MKGP ali UVHVVR,
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Ukrepi za zaščito živali lahko vsebujejo tudi preventivno evakuacijo živali, ki so posebno dragocene s stališča biološke reprodukcije.

Občine morajo v svojih delih načrtov zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči natančno opredeliti, kako se bodo izvajali ukrepi za zaščito živali in kako bo potekalo sodelovanje z veterinarskimi organizacijami.

P-29	Pregled veterinarskih organizacij
------	-----------------------------------

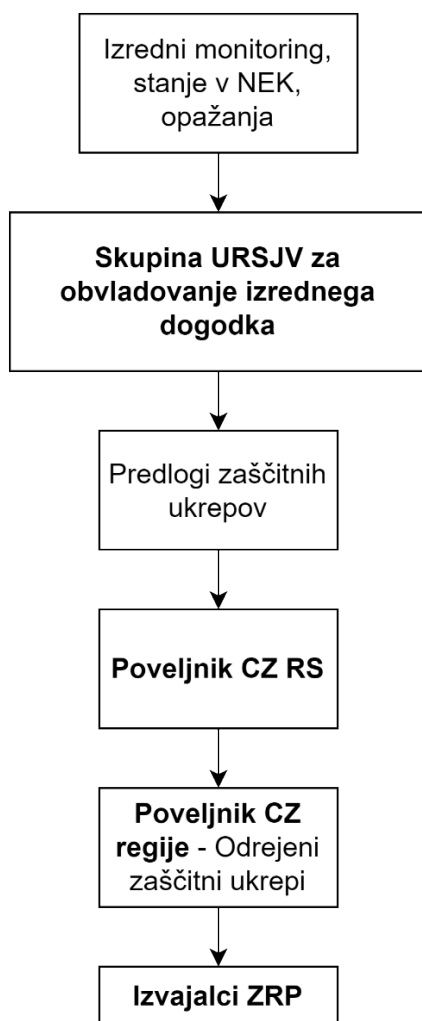
Zaklanjanje

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0
tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo. Zaklanjanje traja do 24 ur. Prebivalci se zaklonijo v notranje prostore stavb, zaklonišč ali zaklonilnike, pri čemer je potrebno upoštevati, da določena vrsta zaklanjanja omogoča različno raven zaščite pred vplivi ionizirajočega sevanja.

Na območju Notranjske regije bi se ta ukrep izvajal le primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep. Ukrep se razglasi preko sredstev javnega obveščanja.

Ko so izvedeni vsi nujni zaščitni ukrepi, ki temeljijo na splošni nevarnosti, se zaščitni ukrepi odredjajo in izvajajo na podlagi meritev radioaktivnosti in strokovnih ocen pristojnih organov in služb (**glej shemo 5**).

Shema 5: Potek ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov (policija, gasilci, ekipe NMP...), ki niso poklicni delavci, z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20 mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve pri vključenih v ZRP (reševalci, drugo osebje) ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednjih primerih:

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
reševanje življenj, preprečevanje taljenja reaktorske sredice, preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, preprečevanje velike škode, popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, vzorčevanje v okolju	50
daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, rutinsko delo ob intervencijah, dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Shema 6: Preseganje doznih omejitev

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri le izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa ženske v rodni dobi ne smejo sodelovati pri ZRP, pri čemer bi bile osebe lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20mSv, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

MZ zagotovi ustrezne zmogljivosti za obravnavo zdravstvenih vidikov varstva izvajalcev ZRP.

1.9 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Osebna in vzajemna zaščita ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- razdelitev prebivalcem vnaprej pripravljene informacije o:
 - učinkih in nevarnostih sevanja,
 - poteku ZRP ob nesreči (obvestilo o nesreči, izvajanje zaščitnih ukrepov, itn.),
 - uporabi sredstev za osebno in skupinsko zaščito (vključno z zaužitjem tablet KI, kjer je relevantno),
 - nujnosti zadrževanja v zaprtih prostorih (zaklanjanje) in osebni dekontaminaciji,
 - uživanju varne hrane in vode (ne izpostavljene, embalirane),

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- zaščitni domačih živali,
 - načinu obveščanja med nesrečo;
- po razglasitvi nevarnosti v NEK:
- izvajanje zgoraj navedenih ukrepov skladno z navodili pristojnih poveljnikov CZ na določenem območju.

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite so pristojne občine.

V območju OSP se izvedejo ustrezne priprave za izvedbo zaščitnih ukrepov (rezerve tablet kalijevega jodida, strategije evakuacije in zaklanjanja prebivalstva, navodila za uživanje hrane itd.)

Osebna in vzajemna zaščita obsegata vse aktivnosti, ki jih prebivalci začnejo izvajati takoj, ko so obveščeni o zaščitnih ukrepih ob jedrski ali radiološki nesreči.

Uporaba prirodnih in standardnih sredstev za osebno zaščito ter dosledno spoštovanje navodil, ki jih po medijih sporočajo strokovni organi, lahko učinkovito zmanjšajo posledice nesreče.

Da bi lahko prebivalci učinkovito izvajali ukrepe za zaščito svojega zdravja in življenja, morajo biti temeljito seznanjeni z učinki sevanja, njegovo nevarnostjo, stopnjo nevarnosti kakor tudi z vsemi možnimi in potrebnimi zaščitnimi ukrepi. Prebivalcem morajo biti vnaprej dana vsa potrebna navodila glede načina obveščanja ob nesreči, o vrsti in stopnjah nevarnosti kot tudi o potrebnih zaščitnih ukrepih in njihovem izvajanju.

Občine v svojih delih načrtov natančno opredelijo način in izvedbo. V dejavnost se vključujejo tudi humanitarne organizacije in prostovoljci. V občinskih načrtih zaščite in reševanja mora biti bolj podrobno opredeljeno kako bo potekalo obveščanje ob jedrski ali radiološki nesreči in v oteženih razmerah, kateri zaščitni ukrepi se bodo izvajali ter na kakšen način.

Občine predvsem bolj podrobno določijo kako bo potekalo obveščanje prebivalcev o posledicah in razmerah na prizadetem območju, določijo lokacije in telefonske številke za delo svetovalne službe, število prostovoljcev iz vrst psihologov, sociologov, socialnih delavcev, zdravstvenih delavcev, strokovnjakov s področja zaščite in reševanja, določi se lokacija informacijskega centra, razčleni se pomoč ogroženim skupinam prebivalcev in spremljanje socialni razmer na prizadetem območju.

Naloge poverjenika za CZ ob jedrski ali radiološki nesreči:

- spremlja nevarnosti in organizira priprave za zaščito reševanje v KS oziroma podjetju,
- ugotavlja stanje ter o tem obvešča nadrejeni štab za CZ,
- vzpodbuja osebno in vzajemno zaščito prebivalcev, stanovalcev, oziroma delavcev,
- sodeluje z nadrejenim štabom CZ pri vodenju in izvajanju zaščitnih ukrepov in nalog,
- daje navodila, organizira in usmerja izvajanje potrebnih ukrepov in nalog v okviru samopomoči in vzajemne pomoči,
- spremlja nastale razmere ter o njih obvešča štab CZ in ReCO Postojna.

Naloga regije je, da poskrbi za distribucijo preventivnega gradiva (zgibanke idr.), ki ga v okviru usposabljanja prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito pripravlja država.

Prav tako morajo občine opredeliti razmejitev med poklicnimi in prostovoljnimi enotami, organizacijo reševanja ter katere enote so namenjene za oskrbo s pitno vodo.

1.10 KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK

O končanju dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v NEK odloča Vlada RS na predlog poveljnika CZ RS. Na regijski ravni prenehajo ukrepi ZIR, kadar poveljnik CZ za Notranjsko izda Sklep o prenehanju izvajanja ZIR na območju Notranjske regije.

JEDRSKA NESREČA V TUJINI

2.1 JEDRSKA NESREČA V TUJINI

Načrt je izdelan za:

- **jedrsko nesrečo v tujini** s precejšnjimi izpusti radioaktivnih snovi, ki bi lahko ob neugodnih vremenskih razmerah prizadele Slovenijo oz. Notranjsko regijo.

Značilnosti jedrske nesreče v tujini

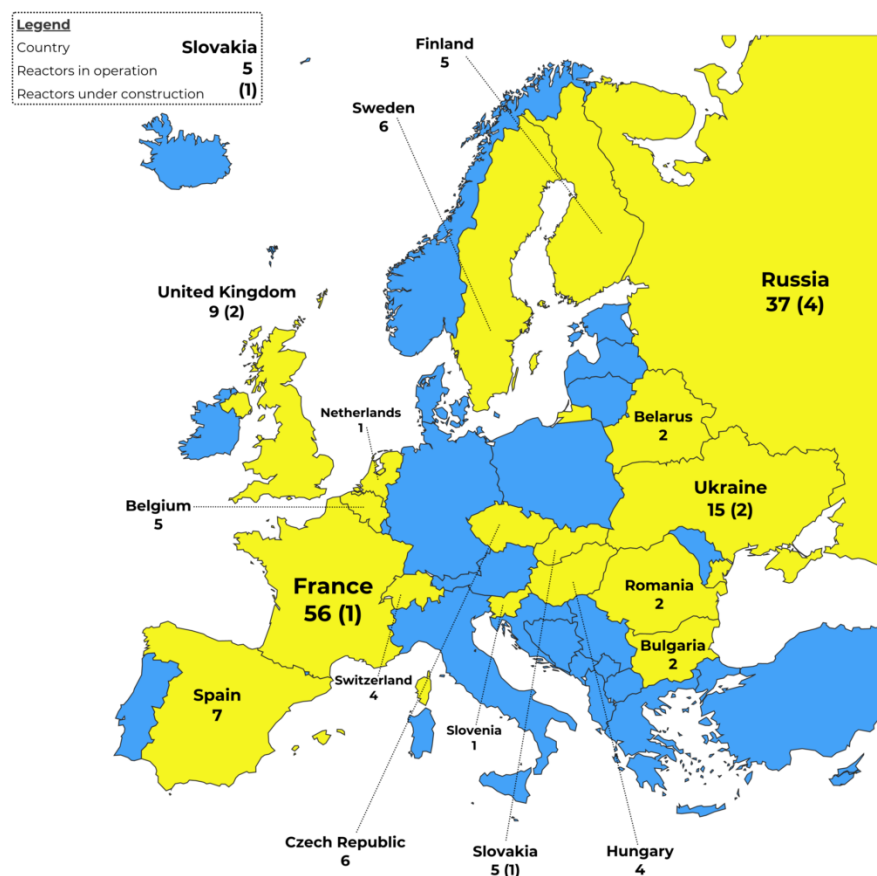
Ob jedrski nesreči v tujini bi se sprostile radioaktivne snovi v plinskem stanju in mikronski delci v trdem stanju, ki bi se usedali kot depozit. Plini bi se pomešali v atmosfero do razpada v neradioaktivne snovi.

Slovenijo bi lahko prizadele nesreče v jedrskih elektrarnah v oddaljenosti vse do 1000 kilometrov in tudi na večji oddaljenosti (npr. Ukrajina).

Sloveniji najbližje so elektrarne na Madžarskem, Slovaškem, Češkem in v Nemčiji.

Ob jedrskih nesrečah v oddaljenih jedrskih objektih lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakujemo onesnaženje na vsem ozemlju Notranjske regije. Do izrazitejšega onesnaženja lahko pride le v krajih, kjer bi med prehodom radioaktivnega oblaka čez naše ozemlje deževalo. Lahko bi prišlo do preseganja dozne omejitve za prebivalce v prvih mesecih po nesreči.

Ob jedrski nesreči v tujini ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

Shema 7: Jedrske elektrarne v Evropi maja 2023 (vir: euronuclear.org).

2.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Za jedrsko nesrečo v tujini se izdelajo načrti na:

- na ravni Notranjske regije,
- na ravni lokalnih skupnosti (občinski načrti ZRP)

Vse občine Notranjske regije izdelajo dele Načrta ZRP ob jedrski nesreči v tujini. (obveščanje in opazovanje, izvajanje zaščitnih ukrepov ob jedrski nesreči v tujini).

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept odziva na vseh ravneh načrtovanja. Občinski načrti morajo biti usklajeni z regijskim načrtom in je potrebno, podrobno razdelati zaščitne ukrepe ZRP na ravni posamezne občine.

2.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

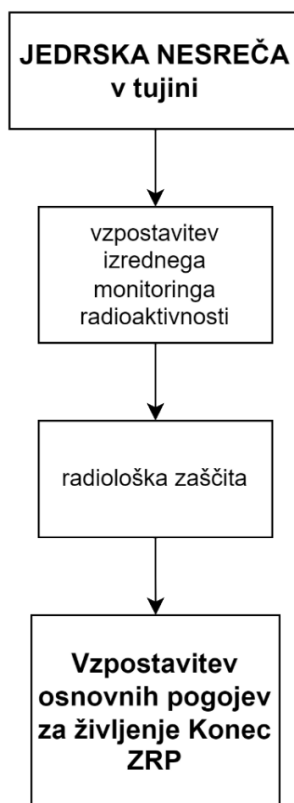
Obseg dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči je odvisen od:

- oddaljenosti kraja nesreče,
- resnosti nesreče oziroma količine izpustov,
- vremenskih razmer in napovedi širjenja radioaktivnega oblaka,
- rezultatov izrednega monitoringa radioaktivnosti.

Po prejemu **preverjene informacije** o jedrski nesreči v tujini se po ugotovitvi, da ima nesreča lahko vpliv oziroma posledice za Notranjsko regijo (širjenje radioaktivnega oblaka), začne uporabljati regijski načrt.

Na podlagi modelov širjenja oblaka in v poznejši fazi rezultatov meritev radioaktivnosti (monitoringa) potekajo **zaščitni ukrepi** za preprečitev in zmanjšanje posledic nesreče. Načrt se preneha izvajati, ko se ne pričakujejo več izpusti in je stopnja radioaktivnosti pod referenčnimi vrednostmi.

Grafični prikaz zamisli izvedbe zaščite, reševanja in pomoči – koncept odziva ob jedrski nesreči v tujini prikazuje naslednja slika 6:

Shema 8: Izvedba ZRP ob jedrski nesreči v tujini

Ob jedrski nesreči v tujini se v Notranjski regiji izvaja:

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- poostren in povečan nadzor okolja, hrane (prednost imajo območja, kjer je deževalo),
- priprava strategije vzorčenja hrane in živinske krme,
- poostren nadzor radioaktivnosti na mejnih prehodih,
- prepoved uvoza iz teh držav,
- priporočila glede potovanj v prizadete države,
- poostren nadzor radioaktivnosti na mejnih prehodih in
- poostren nadzor uvožene hrane in krme.

Ob hudi jedrski nesreči v elektrarni, ki je znotraj 500-kilometerskega območja okrog Notranjske regije, in ob neugodnih vremenskih razmerah je možna tudi uporaba tablet kalijevega jodida in prehrambeni ukrepi (glej 1.8)

Uporaba načrta

Odločitev o aktiviranju regijskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v tujini sprejme poveljnik CZ za Notranjsko s sklepom.

2.4 SILE IN SREDSTVA ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Za ZRP ob jedrski nesreči v tujini, se skladno z ukrepi ZIR iz poglavja 2.8 uporabijo naslednje sile in sredstva:

Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz regijske pristojnosti

- Izpostava URSZR Postojna,
- Policijska uprava Koper in Ljubljana,
- Pristojna inšpekcijske službe (Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami - Izpostava URSZR Postojna),
- Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin – OU Postojna in Koper,
- Centri za socialno delo,
- Upravne enote in
- Slovenska vojska.

Javne službe regijskega pomena

- Bolnišnica Sežana in Bolnišnica za ženske bolezni in porodništvo Postojna,
- Zdravstveni domovi (Postojna, Cerknica, Ilirska Bistrica in Sežana),
- Reševalne službe – NMP v sklopu DCZ Ljubljana,
- Zavod za zdravstveno varstvo Koper,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije – OE Nova Gorica.

Sile za zaščito, reševanje in pomoč regije

- **Organi vodenja CZ so:**
 - poveljnik CZ za Notranjsko,
 - namestnik poveljnika CZ za Notranjsko,
 - Štab CZ za Notranjsko.
- **Poklicne regijske sile za zaščito in reševanje:**
 - ZGRS Sežana,
 - Gasilske enote širšega pomena.
- **Enote in službe CZ regije so:**
 - enote za radiološko-kemično-biološko zaščito (RKB-zaščito),
 - tehnično reševalne enote,
 - logistični center,
 - služba za podporo in
 - pogodbeni delavci ReCO.
- **Službe društev in drugih nevladnih organizacij so:**
 - Območna združenja Rdečega križa Slovenije (Cerknica – Loška dolina – Bloke, Ilirska Bistrica, Postojna – Pivka in Sežana)
 - Slovenski Karitas,
 - Ekipa tabornikov,
 - Javna komunalna podjetja,
 - Cestna podjetja,
 - Podjetja za vodooskrbo prebivalstva,
 - ltd..

Sile za zaščito, reševanje in pomoč občin

Za opravljanje nalog ZRP so na območju Notranjske regije organizirane sile za ZRP v lokalnih skupnostih v skladu z Uredbo o organiziranju opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Ur. list RS, št. 92/07 in 54/09) in Pravilnikom o kadrovske in materialnih formacijah enot, služb in organov Civilne zaščite (Ur. list RS, št. 104/08). Poleg sil za ZRP lokalnih skupnosti bi imele v primeru jedrske in radiološke nesreče pomembno vlogo tudi druge občinske javne službe in podjetja. Njihova vloga in naloge se opredelijo v občinskih delih načrtov zaščite in reševanja.

Ob jedrski in radiološki nesreči se v skladu s potrebami v izvajanje vključijo tudi regijske sile za zaščito, reševanje in pomoč, katere so opredeljene v regijskem načrtu zaščite in reševanja ob nesreči (načelo postopnosti).

Za pripravljenost, opremljenost in usposobljenost enot so zadolženi njihovi ustanovitelji. Obveznosti ustanoviteljev so opredeljene v merilih za organiziranje in opremljanje in v pogodbah o sofinanciranju za ukrepanje ob nesrečah.

Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta

Materialno - tehnična sredstva se načrtujejo za:

- zaščitno in reševalno opremo ter orodje (sredstva za osebno in skupinsko zaščito, oprema, vozila ter tehnična in druga sredstva, ki jih potrebujejo strokovnjaki, reševalne enote, službe in reševalci),
- materialna sredstva iz državnih rezerv in
- sredstva pomoči (živila, pitna voda, zdravila in drugi predmeti in sredstva, ki so namenjena brezplačni razdelitvi ogroženim prebivalcem).

Za izvajanje ZRP se uporabljajo obstoječa sredstva, ki se zagotavljajo na podlagi predpisanih meril za organiziranje, opremljanje in usposabljanje sil za ZRP. O pripravljenosti in aktiviranju sredstev iz popisa za potrebe regijskih enot in služb CZ ter drugih sil ZRP na območju regije, odloča poveljnik CZ za Notranjsko.

Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta

Finančna sredstva se načrtujejo za:

- stroške operativnega delovanja (povračila stroškov za aktivirane pripadnike CZ in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč),
- stroške dodatnega vzdrževanja in servisiranja uporabljene opreme,
- materialne stroške (prevozne stroške in storitve, gorivo, mazivo).

P- 1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članov štaba civilne zaščite Notranjske regije
P-2	Seznam zaposlenih na Izpostavi URSZR Postojna
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih služb in drugih služb, ki opravljajo dejavnost pomembne za ZIR
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov poklicnih in prostovoljnih gasilskih enot v regiji

P- 12	Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestniki poveljnikov
D – 1	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta

URSZR po dokončanju načrtov na vseh ravneh načrtovanja v sodelovanju z nosilci načrtovanja pripravi pregled razpoložljivih sil in sredstev ter načrt zagotavljanja manjkajočih sil (vzpostavitev, mednarodna pomoč itn.) za ukrepanje ob jedrski nesreči v tujini.

2.5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Opazovanje

Opazovanje ob jedrski nesreči v tujini obsega:

- redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

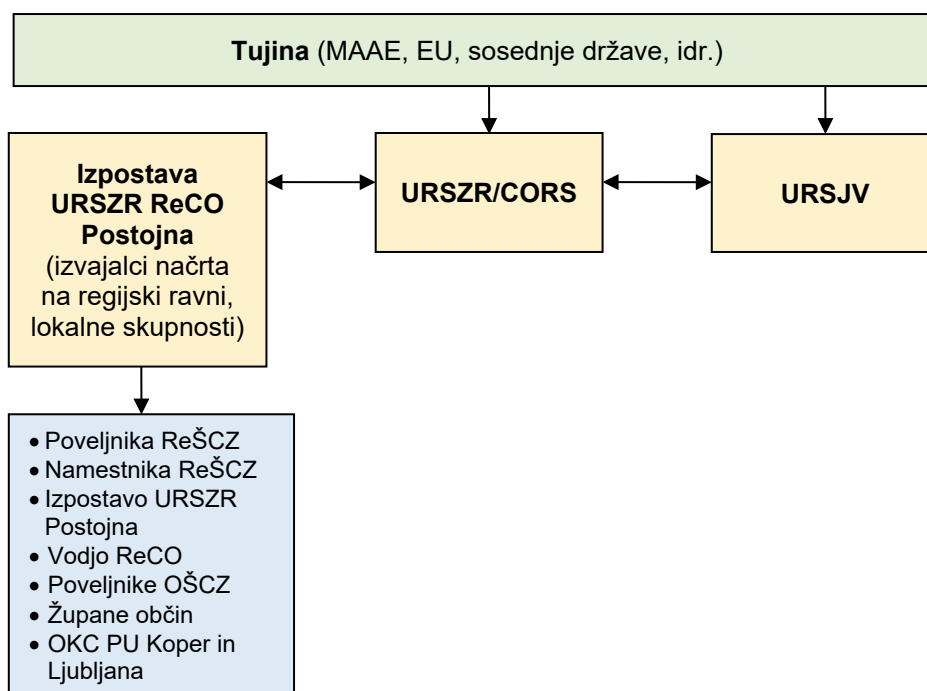
Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta o jedrski nesreči v tujini

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta na regijski ravni, na podlagi prispelega obvestila ter potrditve verodostojnosti informacije s strani URSJV/CORS izvede ReCO.

ReCO Postojna na podlagi podatkov, ki jih je prejel od CORS obvesti:

- Poveljnika CZ za Notranjsko ali namestnika poveljnika,
- Operativno komunikacijski center Policijske uprave Postojna,
- vodjo ReCO Postojna,
- poveljnike OŠCZ
- župana oz. druge odgovorne osebe v prizadeti lokalni skupnosti (v skladu z Načrti obveščanja in aktiviranja lokalnih skupnosti),

ReCO v nadaljevanju obvešča pristojne organe prek dnevno informativnega biltena.

Shema 9: Obveščanje ob jedrski nesreči v tujini

P - 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P - 17	Seznam prejemnikov informativnega biltena

Obveščanje splošne javnosti o nesreči

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

Javnost se obvešča o jedrski nesreči v tujini, ki bi lahko imela vpliv na območje Notranjske regije.

Javnost mora biti o jedrski nesreči v tujini obveščena pravočasno in objektivno.

Na ravni Notranjske regije se do aktiviranja Štaba CZ za Notranjsko javnost obvešča v skladu z Državnim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, Verzija 4.0. Po aktiviranju Štaba CZ za Notranjsko, sporočila za javnost pripravlja član Štaba CZ za Notranjsko, ki je zadolžen za stike z javnostjo. ReCO Postojna izdaja dnevne in izredne informativne biltene. V ta namen se:

- organizira in vodi novinarske konference,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva in da so jim dostopni informativni viri,
- objavijo posebne telefonske številke na katerih občani dobijo informacije o nesreči,
- spremlja poročanje medijev.

Obveščanje prizadetih prebivalcev ob jedrski nesreči v tujini

Ob jedrski nesreči v sosednji ali bližnji državi bi se izvajali tudi nekateri zaščitni ukrepi (pogl. 2.8), o katerih bi se obveščalo prebivalstvo.

Za obveščanje prebivalcev v lokalnih skupnostih med izvajanje zaščite in reševanja so zadolžene občine.

Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč morajo čim prej vzpostaviti neposreden stik s prebivalstvom, da dosežejo ustrezno odzivanje na njihove odločitve. Potrebne podatke za sestavo informacij bosta občinam posredovala Štab CZ za Notranjsko in Izpostava URSZR Postojna. Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 minut po večji spremembi.

Informacije za prebivalstvo morajo vsebovati predvsem naslednje podatke:

- kraju nesreče,
- trenutnem stanju na ogroženem območju in prizadetem območju (značilnostih nesreče),
- možnih vplivih na Slovenijo,
- osebni in vzajemni zaščiti,
- zaščitnih ukrepih,
- omejitvah (prehrana, potovanja itn.),
- informacije za slovenske državljane v prizadeti državi.
- kakšno pomoč lahko pričakujejo.

2.6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Poveljnik CZ za Notranjsko po posvetu s poveljnikom CZ RS odloči o aktiviranju, regijskih in občinskih sil za ZRP. Potrebne sile se aktivirajo glede na pričakovane posledice nesreče, predvidene ukrepe ali naloge ZRP na celotnem območju Notranjske regije.

Ob jedrski nesreči v tujini se na ravni Notranjske regije aktivirajo:

- Policija,
- pristojne gasilske enote širšega pomena ali gasilske enote,

Aktiviranje sredstev pomoči

Na zahtevo poveljnika CZ za Notranjsko in vodij intervencijskih enot in služb na območju Notranjske regije, Poveljnik CZ RS presodi potrebe po materialnih in finančnih sredstvih. O uporabi materialnih sredstev iz državnih blagovnih rezerv za pomoč prizadetim ob jedrski in radiološki nesreči odloča Vlada RS, na predlog poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika. O uporabi sredstev iz rezerv za primer naravnih in drugih nesreč pa odloča poveljnik CZ RS ali njegov namestnik, oziroma generalni direktor URSZR.

URSZR izda sklep o aktiviranju potrebnih materialnih in finančnih sredstev, uredi vse potrebno glede priprav ter prevoza na mesto nesreče in razporeditev sredstev in finančne pomoči. URSZR po končanem delu z zahtevanimi poročili spremlja porabo sredstev in finančne pomoči.

Materialna pomoč države obsega:

- pomoč v zaščitni in reševalni opremi,
- posredovanje pri zagotavljanju specialne opreme, ki je na mestu nesreče ni mogoče dobiti,
- pomoč v finančnih sredstvih, ki jih občine potrebujejo za financiranje ukrepov in nalog pri zagotavljanju osnovnih pogojev za življenje,
- pomoč v hrani, pitni vodi, zdravilih, obleki, obutvi ipd,
- pomoč v krmi in pri oskrbi živine

Izpostava URSZR Postojna in Štab CZ za Notranjsko sodelujeta pri zbiranju potreb po materialnih in finančnih sredstvih na podlagi prošenj za pomoč iz prizadetih občin ter pri organizaciji razdelitve pomoči na prizadeta območja.

Prispela pomoč iz RS se zbira v Logističnem centru Postojna, od koder se organizira razdelitev na prizadeto območje. Razdelitev pomoči poteka po navodilu o organiziranju in delovanju regijskega logističnega centra.

D - 3	Navodilo o organiziranju in delovanja regijskega logističnega centra Postojna
-------	---

2.7 PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA TER DRUGIH IZVAJALCEV NAČRTA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Naloge ob jedrski nesreči v tujini opravljajo;

Izpostava Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje - Postojna:

- opravlja upravne in strokovne naloge zaščite, reševanja in pomoči iz svoje pristojnosti,
- spremlja nevarnosti,
- organizira komunikacijski sistem za delovanje regijskih sil za zaščito, reševanje in pomoč, ter usmerja delovanje ReCO Postojna,
- zagotavlja informacijsko podporo organom vodenja na regijski ravni,
- zagotavlja pogoje za delo Štaba CZ za Notranjsko,
- izdeluje ocene ogroženosti in načrtuje ukrepe za preprečevanje ter zmanjšanje posledic (v sodelovanju z drugimi ministrstvi),
- zagotavlja logistično podporo pri delovanju regijskih sil za ZRP
- organizira delo in zagotavlja pogoje za delo regijskih komisij za ocenjevanje škode,
- opravlja administrativne in finančne zadeve.
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Poveljnik CZ za Notranjsko oz. namestnik poveljnika:

- vodi operativno-strokovno delo pripadnikov CZ in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč iz regijske pristojnosti,
- obvešča Poveljnika CZ RS o posledicah in stanju na prizadetem območju ter daje mnenja in predloge v zvezi z zaščito, reševanjem, pomočjo ter odpravljanjem posledic nesreče,
- pripravi končno poročilo o nesreči ter ga pošilja v sprejem Poveljniku CZ RS
- skrbi za povezano in usklajeno delovanje vseh sil za zaščito, reševanje in pomoč ob nesreči,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti

Štab CZ za Notranjsko:

- zagotavlja strokovno pomoč pri vodenju zaščitnih in reševalnih akcij ob nesreči,
- opravlja strokovno-operativne naloge zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči,
- zagotavlja informacijsko podporo štabom CZ občin,
- zagotavlja logistično podporo regijskim silam za zaščito, reševanje in pomoč.

D - 2	Načrt Izpostave URSZR Postojna za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
-------	---

Policijska Uprava Koper in Ljubljana:

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- varuje življenje ljudi, premoženje ter vzdržuje javni red na prizadetem območju,
- varuje določene osebe, objekte, organe in okoliše,
- nadzira in ureja promet v skladu z določenim prometnim režimom in omogoča interveniranje silam za zaščito, reševanje in pomoč,
- sprejema ukrepe za ustrezno varovanje državne meje in opravlja mejno kontrolo ter policijske naloge v zvezi s tujci v skladu z razmerami,
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom,
- sodeluje pri izvajanju humanitarnih, oskrbovalnih, izvidniških in drugih nalog,
- vzpostavlja komunikacijsko-informacijsko povezavo z drugimi državnimi organi,
- po potrebi organizira mobilni komunikacijski center,
- sodeluje pri identifikaciji žrtev in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Navedene naloge v Notranjski regiji opravlja Policijska uprava Koper in Ljubljana in pristojne policijske postaje, v sodelovanju s pristojnimi organi in službami CZ. Za koordinacijo nalog je zadolžen član štaba CZ za Notranjsko oz. njegov namestnik.

Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR):

- sodeluje pri vzpostavitvi in izvajanju izrednega monitoringa radioaktivnosti;
- opravlja upravne in nadzorne naloge, ki se nanašajo na varnost ter kakovost živil živalskega in rastlinskega izvora, zdravje ter dobrobit živali, živalsko krmo, zdravje rastlin, semenski material in fitofarmaceutska sredstva.

Občine na območju Izpostave URSZR Postojna:

- izdelajo dele Načrta zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči,
- izvajajo naloge določene v Pravilniku o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči (Uradni list RS, št. 59/10 in 17/14 – ZZdr-2) in
- izvajajo druge naloge iz tega načrta in iz svoje pristojnosti.

Nevladne organizacije in druge organizacije:

Območna združenja RK Slovenije, Slovenska Karitas, Gasilske, Gorska reševalna služba, jamarji, kinologi, potapljači, taborniki, skavti ter druge nevladne organizacije, katerih dejavnost je pomembna za ZRP, izvajajo naloge iz svoje pristojnosti. Vključujejo se v skupne akcije ZRP na podlagi odločitev Poveljnika CZ za Notranjsko.

Operativno vodenje

Operativno vodenje na regijski ravni ob jedrski nesreči v tujini izvaja poveljnik CZ Notranjsko v sodelovanju s poveljnikom CZ RS.

Poveljnik CZ za Notranjsko ima ob splošni nevarnosti naslednje naloge:

- vodi in usklajuje delovanje sil za ZRP v Notranjski regiji,
- zagotavlja logistično podporo silam za ZRP,
- nadzoruje izvajanje zaščitnih ukrepov.

Dejavnosti za ZRP na območju občin operativno vodijo poveljniki CZ občin s pomočjo štabov CZ občin. Poveljnik CZ za Notranjsko spremlja stanje in izvajanje ZRP na prizadetem območju ter na zahtevo poveljnika CZ občine skladno z načelom postopnosti organizira potrebno pomoč v silah in sredstvih za ZRP.

Ob naravni ali drugi nesreči pristojni poveljnik CZ oz. vodja intervencije zagotavlja, operaterjem sistema javne stacionarne in mobilne telefonije, dostope do komunikacijskih objektov, ki so v okvari na območjih nesreče (intervencije), do odprave napak in ponovne vzpostavitve delovanja.

V primeru, da občina ne razpolaga z ustreznimi silami, poveljnik CZ prizadete občine zaprosi za pomoč v silah in sredstvih za ZRP Poveljnika CZ za Notranjsko.

Štab CZ za Notranjsko ob jedrski nesreči organizira svoje delo na obstoječem sedežu IURSZR Postojna, ki je na Kolodvorski 5, Postojna in sicer v prostorih UO Postojna, Kolodvorska 5, Postojna – štabna soba v prvem nadstropju stavbe (učilnica z manjšo pisarno – Prostor 106) in po potrebi v mali sejni sobi v prvem nadstropju (Prostor 105).

Logistično podporo tem silam, ki obsega zagotavljanje zvez, opreme, materiala, prevoza, informacijske podpore, prehrane, zdravstvenega in drugega varstva, zagotavlja štab CZ s službami za podporo.

Uporaba zvez

Pri prenosu podatkov in govornem komuniciranju se lahko uporablja vse razpoložljive elektronske komunikacije in informacijska infrastruktura, ki temelji na različnih medsebojno povezanih omrežjih v skladu u Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in Zakonom o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 130/22 in 18/2023 – ZDU-10).

Prenos podatkov in komuniciranje med organi vodenja, reševalnimi službami in drugimi izvajalci ZRP poteka s pomočjo naslednjih storitev oziroma zvez:

Pri **operativnem vodenju** ZRP se uporabljajo:

- **sistem zvez ZA-RE:**
 - podsistem radijskih zvez za neposredne in posredne radijske zveze med uporabniki radijskih postaj ter neposredne radijske zveze z regijskimi centri za obveščanje,
 - podsistem osebne klica za pošiljanje kratkih besedilnih sporočil imetnikom sprejemnikom osebne klica.
- **sistem ZA-RE+** za medsebojno komunikacijo med centri za obveščanje in izvajalci nalog iz načrta;

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- **sistem ZA-RE DMR** za daljinsko krmiljenje in nadzor sistema javnega alarmiranja;
- **sistem ZA-RE +** za govorne komunikacije in pošiljanje sporočil SMS.

Za vzpostavitev radijske zveze za povezavo med organi vodenja se uporabljajo:

- 2. semidupleksni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja nad Pregarjami,
- 5. semidupleksni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Pečni rebri,
- 24. semidupleksni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Štjaku,
- 26. semidupleksni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Nanosu,
- 27. semidupleksni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Slivnici in
- 28. semidupleksni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Artvižah.

Dežurni operativec v ReCO Postojna določi kanal katerega uporabljajo reševalci na kraju nesreče med izvajanjem nalog zaščite in reševanja.

2.8 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Ob jedrski nesreči v tujini se po prejemu sporočila o nesreči in/ali zaznavah pri rednem monitoringu radioaktivnosti ter ugotovitvah, da se radioaktivni oblak širi proti Sloveniji, vzpostavi **izredni monitoring** radioaktivnosti, ki obsega naslednje meritve (zasnova izrednega monitoringa):

- hitrosti doz,
- koncentracije radionuklidov v zraku,
- kontaminacije tal,
- kontaminacije vode, živil, krme in izdelkov ter materialov,
- doz v okolju,
- osebnih doz.

URSJV na podlagi zasnove izrednega monitoringa oblikuje program monitoringa radioaktivnosti za primer jedrske nesreče v tujini, ki ga tudi vodi. Program vključuje tudi navedbo izvajalcev posameznih nalog.

Izvajanje ZRP ob prehodu radioaktivnega oblaka

Ob prehodu radioaktivnega oblaka se na podlagi rezultatov izrednega monitoringa in predlogov strokovnih organov izvajajo naslednji **zaščitni ukrepi**:

- radiološka zaščita:
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - zaužitje tablet KI,
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - dekontaminacija
 - zaščita živali;
- zaklanjanje

Predloge da URSJV, zaščitne ukrepe odreja poveljnik CZ RS, izvajajo pa regijski poveljnik Notranjske v sodelovanju z občinskimi poveljniki CZ na območju prehoda radioaktivnega oblaka.

Ob jedrski nesreči v tujini se na državni meji oziroma zunanji meji EU ob povečanem nadzoru radioaktivnosti živil in predmetov za splošno rabo izvaja dekontaminacija ljudi in vozil, ki prihajajo s prizadetega območja. Izvajajo enote CZ za RBK (oddelek za RBK izvidovanje), zmogljivosti ELME, ZVD in bataljon JRKBO SV.

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve reševalcev ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednji primerih:

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
reševanje življenj, preprečevanje taljenja reaktorske sredice, preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, preprečevanje velike škode, popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, vzorčevanje v okolju	50
daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, rutinsko delo ob intervencijah, dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Shema 10: Preseganje doznih omejitev

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri le izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa ženske v rodni dobi ne smejo sodelovati pri ZRP, pri čemer bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20mSv, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

2.9 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Osebna in vzajemna zaščita obsega vse aktivnosti, ki jih prebivalci začnejo izvajati takoj, ko so obveščeni o zaščitnih ukrepih ob jedrski ali radiološki nesreči.

Da bi lahko prebivalci učinkovito izvajali ukrepe za zaščito svojega zdravja in življenja, morajo biti temeljito seznanjeni z učinki sevanja, njegovo nevarnostjo, stopnjo nevarnosti kakor tudi z vsemi možnimi in potrebnimi zaščitnimi ukrepi. Prebivalcem morajo biti vnaprej dana vsa potrebna navodila glede načina obveščanja ob nesreči, o vrsti in stopnjah nevarnosti kot tudi o potrebnih zaščitnih ukrepih in njihovem izvajanju.

Osebna in vzajemna zaščita ob jedrski nesreči v tujini obsega:

- seznanjenost z učinki in nevarnostmi sevanja prebivalstva Notranjske regije,
- uporabo sredstev za osebno in skupinsko zaščito (vključno z zaužitjem tablet KI),
- zadrževanje v zaprtih prostorih (zaklanjanje),
- osebno dekontaminacijo,
- uživanje varne hrane in vode (neizpostavljene, embalirane),
- zaščito domačih živali na območju regije,
- seznanjenost z načinom obveščanja med nesrečo.

- ***zaklanjanje***

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo. Zaklanjanje traja do 24 ur.

- ***zaužitje tablet kalijevega jodida***

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred nastankom jedrske ali radiološke nesreče ali tik ob njenim nastankom z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda.

Za območje Notranjske regije se tablete kalijevega jodida hranijo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih organizacijah in se razdelijo glede na potrebo izvajanja jodne profilakse.

- ***dekontaminacija ljudi, živali in opreme***

Za zmanjšanje nevarnih učinkov sevanja in za zmanjšanje širjenja kontaminacije je potrebno ljudi, živali in opremo preveriti in po potrebi dekontaminirati. Preverjanje kontaminacije in dekontaminacija se praviloma izvaja na dekontaminacijskih postajah, ki se organizirajo izven območja zaščitnih ukrepov na nadzornih točkah.

Dekontaminacijo ljudi, živali in javnih površin lahko izvajajo gasilske enote pooblašene za ukrepanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, Regijska enota CZ za RKB dekontaminacijo in po potrebi SV.

- ***prehrambeni zaščitni ukrepi***

S prehrabnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo. Prehrabni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij. Prehrabni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitve uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov,

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambene zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

- ***uporaba osebnih zaščitnih sredstev***

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite so pristojne občine.

2.10 MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v tujini se končajo:

- ko ni več pričakovati večjih izpustov in širjenja oblaka nad Slovenijo,
- ko so izvedeni vsi zaščitni ukrepi ob nesreči in določena zaprta območja ali območja omejene rabe,
- ko so vrednosti OIR zunaj zaprtega območja ali območja omejene rabe pod referenčnimi vrednostmi za uvedbo določenega zaščitnega ukrepa.

O končanju dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v tujini odloča Vlada RS na predlog poveljnika CZ RS. Na podlagi Sklepa poveljnika CZ RS Poveljnik CZ za Notranjsko razglasi prenehanje nevarnosti in s tem končanje dejavnosti ZRP ob jedrski nesreči v tujini.

RADIOLOŠKA NESREČA

3.1 RADIOLOŠKA NESREČA

Načrt je pripravljen za:

- radiološko nesrečo **ob nekontrolirani vrnitvi satelita** z radioaktivnimi snovmi.

Značilnosti nesreče

Na satelitu je lahko:

- vir visoke alfa aktivnosti (izotopi plutonija) ali
- reaktorski vir.

V prvem primeru gre za možno kontaminacijo z zelo toksičnim sevalcem alfa. V drugem primeru pomeni padec satelita kontaminacijo s fisijskimi produkti, vendar se ta kontaminacija razlikuje od tiste, ki je posledica jedrske eksplozije. Radioaktivnost je vezana predvsem na delce z visokimi specifičnimi aktivnostmi in ne vsebuje jodovih in cezijevih izotopov. Ljudi ogroža predvsem inhalacija radioaktivnih delcev, ki v posamezniku lahko povzročijo visoke doze, in ne zunanje sevanje. Območja kontaminacije so trakaste oblike, široka nekaj 10 kilometrov in dolga nekaj 100 kilometrov (npr. padec sovjetskega satelita Kosmos na kanadsko ozemlje). Zaradi neposredne kontaminacije z radioaktivnimi delci so ogroženi nekateri prehrabni pridelki (sveža zelenjava, sadje), mleko, meso in gomoljasti plodovi pa niso kontaminirani. Ocenjene doze zaradi sevanja gama s tal so znotraj mejnih vrednosti za prebivalstvo. Sateliti lahko nosijo na krovu tudi manjše količine radioaktivnih snovi v instrumentih in napravah (npr. ^{63}Ni , ^{137}Cs , ^3H , ^{85}Kr), ki bi ob nesreči povzročili le neznatno (dodatno) kontaminacijo oziroma obsevanje.

Ob radiološki nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

3.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB RADIOLOŠKI NESREČI

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept odziva na vseh ravneh načrtovanja. Regijski načrt mora biti skladan z državnim načrtom ZRP ob radiološki nesreči.

Vse občine Notranjske regije izdelajo **dele Načrta ZRP ob radiološki nesreči** (obveščanje in opazovanje, izvajanje zaščitnih ukrepov ob radiološki nesreči).

Občinski načrti morajo biti usklajeni z regijskim načrtom in je potrebno, podrobno razdelati zaščitne ukrepe ZRP na ravni občine.

3.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Obseg dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči (ZRP) je odvisen od:

- velikosti naselja in naseljenosti prizadetega območja.

Večja naselja v Notranjski regiji so predvsem: Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Cerknica, Divača in Sežana.

Po prejemu informacije o vrnitvi oziroma padcu satelita (tudi) na območje Notranjske se vzpostavi izredni monitoring radioaktivnosti.

Preventivno se zaščitni ukrepi (zaklanjanje, radiološka zaščita) izvajajo na vseh območjih, kjer je verjetno, da so deli satelita. **Po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti** se zaščitni ukrepi odredijo na podlagi meritev in priporočil strokovnih služb. Na nekaterih območjih bi bila lahko nujna tudi evakuacija (tam kjer je naselje), vendar ne bi bila obsežna.

Izvajanje načrta poteka ob upoštevanju:

- **splošnih načel** varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (ZVNDN),
- **obveznega izvajanja odločitve** organov, pristojnih za vodenje Civilne zaščite (CZ) in drugih sil za ZRP (ZVNDN),
- **varstva reševalcev** in drugega osebja (ZVISJV-1),
- **splošnih meril za odredjanje zaščitnih ukrepov** (Uredba o mejnih dozah, referenčnih ravneh in radioaktivni kontaminaciji).

Splošna merila, akcijske ravni (AR) in operativne intervencijske ravni (OIR)

Uporaba načrta

Načrt zaščite in reševanja ob radiološki nesreči se uporablja ob padcu satelita z radioaktivnimi snovmi v Notranjski regiji do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju regijskega načrta zaščite in reševanja ob radiološki nesreči, sprejme poveljnik CZ za Notranjsko s sklepom.

3.4 SILE IN SREDSTVA ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB RADIOLOŠKI NESREČI

Za ZRP ob radiološki nesreči se skladno z nalogami iz poglavja 3.8 uporabijo naslednje sile in sredstva:

Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz regijske pristojnosti

- Izpostava URSZR Postojna,
- Policijska uprava Koper in Ljubljana,
- Pristojna inšpekcijske službe (Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami - Izpostava Postojna),
- Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin – OU Postojna in Koper,
- Centri za socialno delo,
- Upravne enote in
- Slovenska vojska.

Javne službe regijskega pomena

- Bolnišnica Sežana in Bolnišnica za ženske bolezni in porodništvo Postojna,
- Zdravstveni domovi (Postojna, Cerknica, Ilirska Bistrica in Sežana),
- Reševalne službe – NMP v sklopu DCZ Ljubljana,
- Zavod za zdravstveno varstvo Koper,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije – OE Nova Gorica.

Sile za zaščito, reševanje in pomoč regije

- **Organi vodenja CZ so:**
 - poveljnik CZ za Notranjsko,
 - namestnik poveljnika CZ za Notranjsko,
 - Štab CZ za Notranjsko.
- **Poklicne regijske sile za zaščito in reševanje:**
 - ZGRS Sežana,
 - Gasilske enote širšega pomena.
- **Enote in službe CZ regije so:**
 - enote za radiološko-kemično-biološko zaščito (RKB-zaščito),
 - tehnično reševalne enote,
 - logistični center,
 - služba za podporo in
 - pogodbeni delavci ReCO.
- **Službe društev in drugih nevladnih organizacij so:**
 - Območna združenja Rdečega križa Slovenije (Cerknica – Loška dolina – Bloke, Ilirska Bistrica, Postojna in Sežana)
 - Slovenski Karitas,
 - Ekipa tabornikov,
 - Javna komunalna podjetja,
 - Cestna podjetja,
 - Podjetja za vodooskrbo prebivalstva,
 - itd..

Sile za zaščito, reševanje in pomoč občin

Za opravljanje nalog ZRP so na območju Notranjske regije organizirane sile za ZRP v lokalnih skupnostih v skladu z Uredbo o organiziranju opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16) in Pravilnikom o kadrovskih in materialnih formacijah enot, služb in organov Civilne zaščite (Uradni list RS, št. 104/08). Poleg sil za ZRP lokalnih skupnosti bi imele v primeru jedrske in radiološke nesreče pomembno vlogo tudi druge občinske javne službe in podjetja. Njihova vloga in naloge se opredelijo v občinskih delih načrtov zaščite in reševanja.

Ob radiološki nesreči se v skladu s potrebami v izvajanje vključijo tudi regijske sile za zaščito, reševanje in pomoč, katere so opredeljene v regijskem načrtu zaščite in reševanja ob nesreči (načelo postopnosti).

Za pripravljenost, opremljenost in usposobljenost enot so zadolženi njihovi ustanovitelji. Obveznosti ustanoviteljev so opredeljene v merilih za organiziranje in opremljanje in v pogodbah o sofinanciranju za ukrepanje ob nesrečah.

Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta

Materialno - tehnična sredstva se načrtujejo za:

- zaščitno in reševalno opremo ter orodje (sredstva za osebno in skupinsko zaščito, oprema, vozila ter tehnična in druga sredstva, ki jih potrebujejo strokovnjaki, reševalne enote, službe in reševalci),
- materialna sredstva iz državnih rezerv in
- sredstva pomoči (živila, pitna voda, zdravila in drugi predmeti in sredstva, ki so namenjena brezplačni razdelitvi ogroženim prebivalcem).

Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta

Finančna sredstva se načrtujejo za:

- stroške operativnega delovanja (povračila stroškov za aktivirane pripadnike CZ in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč),
- stroške dodatnega vzdrževanja in servisiranja uporabljene opreme,
- materialne stroške (prevozne stroške in storitve, gorivo, mazivo).

P- 1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članov štaba civilne zaščite Notranjske regije
P-2	Seznam zaposlenih na Izpostavi URSZR Postojna
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih služb in drugih služb, ki opravljajo dejavnost pomembne za ZIR
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov poklicnih in prostovoljnih gasilskih enot v regiji
P- 12	Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestniki poveljnikov
D – 1	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta

Pregled sil na regijski ravni, ki bi jih uporabili za ukrepanje ob jedrski nesreči

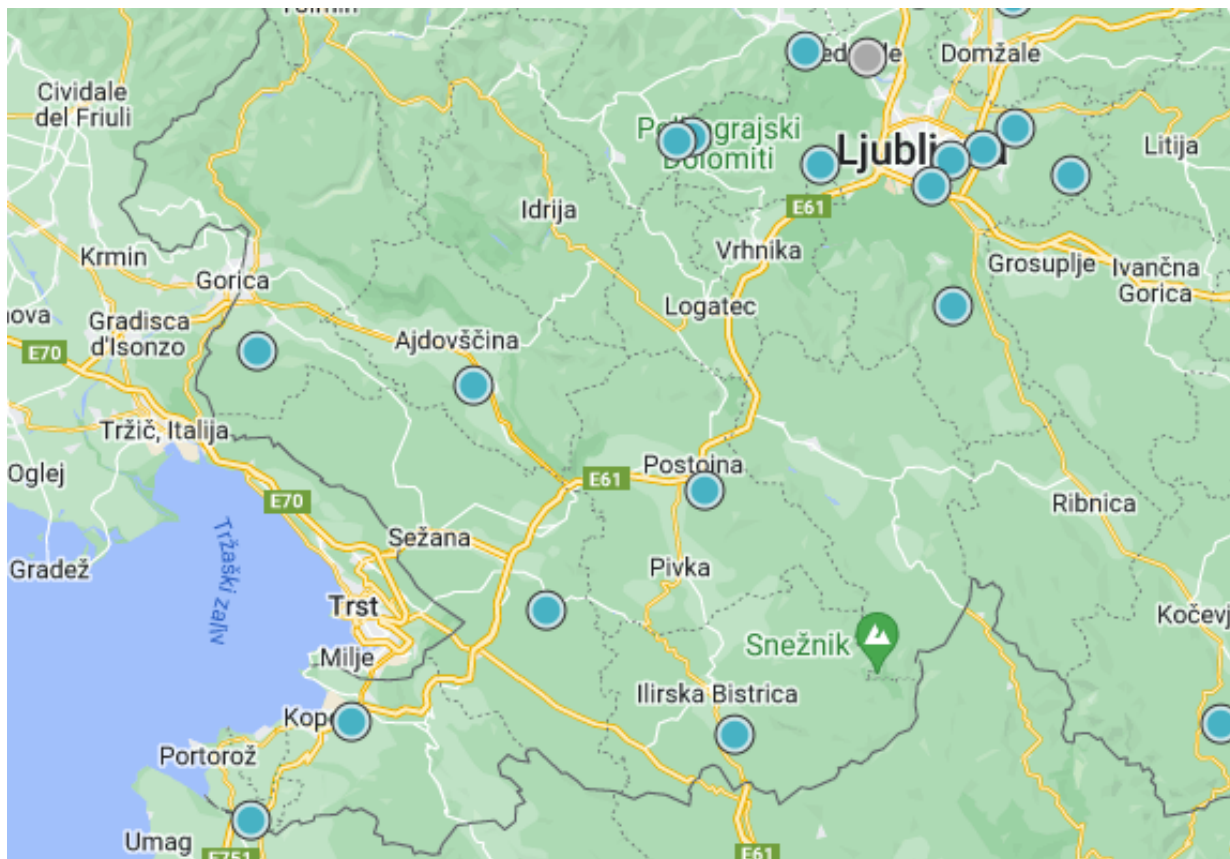
3.5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB RADIOLOŠKI NESREČI

Opazovanje ob radiološki nesreči obsega:

- Opazovanje redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

Mreža za zgodnje obveščanje (MZO) je samodejni merilni sistem, sestavljen iz stacionarnih merilnikov sevanja nameščenih po vsej RS, ki zbira podatke na enem mestu (URSJV). Namenjen je takojšnjemu zaznavanju povečanih ravni sevanja v okolju. Podatki MZO so dosegljivi tudi na spletni strani www.radioaktivnost.si.

Na območju Notranjske regije so samodejni merilni sistemi nameščeni na treh lokacijah in sicer Postojna, Ilirska Bistrica in Park Škocjanske jame.

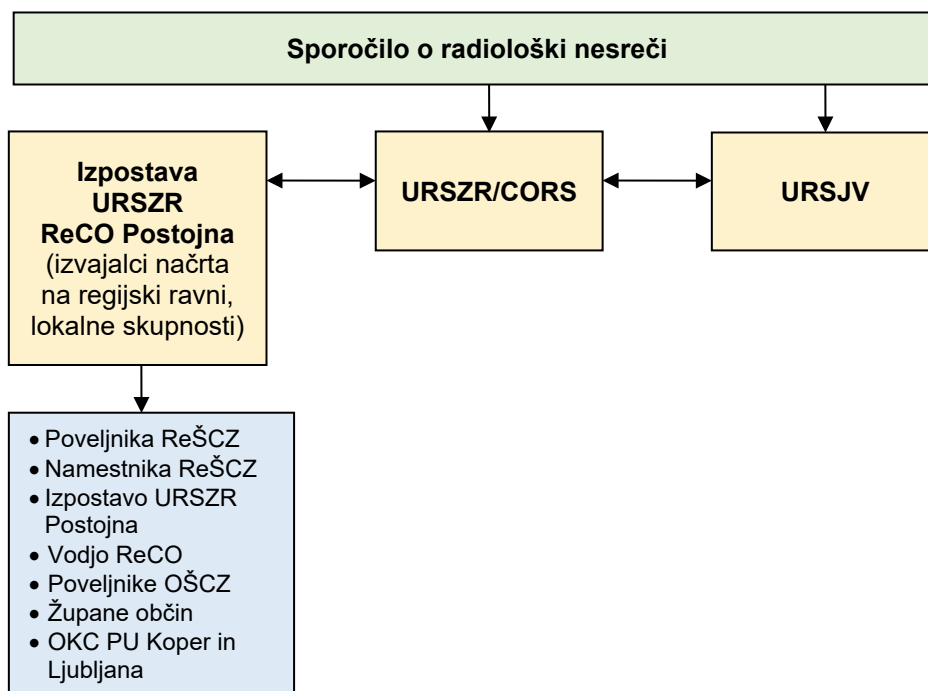
Shema 11: Mreža za zgodnje obveščanje, merilna mesta na območju Notranjske regije

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta o padcu satelita

Obvestilo o padcu satelita oziroma možnosti padca satelita lahko posreduje lastnik ali država, ki ima možnost spremljanja satelitov.

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta na regijski ravni, na podlagi prispelga obvestila in potrditve verodostojnosti informacije s strani URSJV in CORS, izvede Regijski center za obveščanje Postojna.

Potek obveščanja prikazuje naslednja shema:

Shema 12: Obveščanje ob radiološki nesreči

P - 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P - 17	Seznam prejemnikov informativnega biltena

Obveščanje splošne javnosti o nesreči

Javnost mora biti o radiološki nesreči obveščena pravočasno in objektivno.

Na ravni Notranjske regije se do aktiviranja Štaba CZ za Notranjsko javnost obvešča v skladu z Državnim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, Verzija 4.0. Po aktiviranju Štaba CZ za Notranjsko, sporočila za javnost pripravlja član Štaba CZ za Notranjsko, ki je zadolžen za stike z javnostjo. ReCO Postojna izdaja dnevne in izredne informativne biltene. V ta namen se:

- organizira in vodi novinarske konference,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva in da so jim dostopni informativni viri,
- objavijo posebne telefonske številke na katerih občani dobijo informacije o nesreči,
- spremlja poročanje medijev.

Obveščanje prizadetih prebivalcev

Za obveščanje prebivalcev v lokalnih skupnostih med izvajanje zaščite in reševanja ob radiološki nesreči so zadolžene občine.

Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč morajo čim prej vzpostaviti neposreden stik s prebivalstvom, da dosežejo ustrezno odzivanje na njihove odločitve. Potrebne podatke za sestavo informacij bosta občinam posredovala Štab CZ za Notranjsko in Izpostava URSZR Postojna. Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 minut po večji spremembi.

Informacije za prebivalstvo morajo vsebovati predvsem naslednje podatke:

- kraju oziroma območju, ki ga je prizadela nesreča,
- značilnostih nesreče,
- osebni in vzajemni zaščiti,
- zaščitnih ukrepov,
- omejitvah (potovanja na prizadeto območje itn.).

Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob radioloških nesrečah

Navodila ogroženim prebivalcem glede zaščitnih ukrepov so odvisna od nevarnosti. Predlog zaščitnih ukrepov pripravi URSJV, odredi pa poveljnik CZ RS.

Ob preteči nevarnosti izpusta radioaktivnih snovi, ki bi lahko ogrozil prebivalstvo na določenem območju Notranjske regije, pristojni ReCO Postojna sproži alarmni znak za neposredno nevarnost po nalogu poveljnika CZ Notranjske. Sledilo mu bo navodilo o izvajanju zaščitnih ukrepov, ki ga bodo posredovali osrednji in lokalni mediji.

3.6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ OB RADIOLOŠKI NESREČI

Aktiviranje sil in sredstev za ZRP, sredstev za osebno in skupinsko zaščito odloča poveljnik CZ za Notranjsko.

Ob radiološki nesreči se na ravni Notranjske regije in po posvetu z poveljnikom CZ RS aktivirajo glede na pričakovane posledice nesreče:

- Policija,
- pristojne gasilske enote širšega pomena ali gasilske enote,

D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil za zaščito, reševanje in pomoč
D - 15	Vzorec delovnega naloga

Na zahtevo poveljnika CZ za Notranjsko in vodij intervencijskih enot in služb na območju Notranjske, Poveljnik CZ RS presodi potrebe po materialnih in finančnih sredstvih. O uporabi materialnih sredstev iz državnih blagovnih rezerv za pomoč prizadetim ob radiološki nesreči odloča Vlada RS, na predlog poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika. O uporabi sredstev iz rezerv za primer naravnih in drugih nesreč pa odloča poveljnik CZ RS ali njegov namestnik oziroma generalni direktor URSZR.

URSZR izda sklep o aktiviranju potrebnih materialnih in finančnih sredstev, uredi vse potrebno glede priprav ter prevoza na mesto nesreče in razporeditev sredstev in finančne pomoči. URSZR po končanem delu z zahtevanimi poročili spremlja porabo sredstev in finančne pomoči.

Materialna pomoč države obsega:

- posredovanje pri zagotavljanju specialne opreme, ki je na mestu nesreče ni mogoče dobiti,
- pomoč v zaščitni in reševalni opremi,
- pomoč v finančnih sredstvih, ki jih občine potrebujejo za financiranje ukrepov in nalog pri zagotavljanju osnovnih pogojev za življenje,
- pomoč v hrani, pitni vodi, zdravilih, obleki, obutvi ipd,
- pomoč v krmi in pri oskrbi živine ter
- pomoč pri začasni nastanitvi prebivalcev.

Izpostava URSZR Postojna in Štab CZ za Notranjsko sodelujeta pri zbiranju potreb po materialnih in finančnih sredstvih na podlagi prošenj za pomoč iz prizadetih občin ter pri organizaciji razdelitve pomoči na prizadeta območja.

Prispela pomoč iz RS se zbira v Logističnem centru Postojna, od koder se organizira razdelitev na prizadeto območje. Razdelitev pomoči poteka po navodilu o organiziranju in delovanju regijskega logističnega centra.

D - 3	Navodilo o organiziranju in delovanju regijskega logističnega centra Postojna - Izpostave URSZR Postojna
-------	--

3.7 PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA TER DRUGIH IZVAJALCEV NAČRTA OB RADIOLOŠKI NESREČI

Naloge ob radiološki nesreči opravljajo;

Izpostava URSZR Postojna:

- opravlja upravne in strokovne naloge zaščite, reševanja in pomoči iz svoje pristojnosti,
- spremlja nevarnosti,
- organizira komunikacijski sistem za delovanje regijskih sil za zaščito, reševanje in pomoč, ter usmerja delovanje ReCO Postojna,
- zagotavlja informacijsko podporo organom vodenja na regijski ravni,
- zagotavlja pogoje za delo Štaba CZ za Notranjsko,
- izdeluje ocene ogroženosti in načrtuje ukrepe za preprečevanje ter zmanjšanje posledic (v sodelovanju z drugimi ministrstvi),
- zagotavlja logistično podporo pri delovanju regijskih sil za ZRP,
- organizira delo in zagotavlja pogoje za delo regijskih komisij za ocenjevanje škode,
- opravlja administrativne in finančne zadeve,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Poveljnik CZ za Notranjsko oz. namestnik poveljnika:

- vodi operativno-strokovno delo pripadnikov CZ in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč iz regijske pristojnosti,
- obvešča Poveljnika CZ RS o posledicah in stanju na prizadetem območju ter daje mnenja in predloge v zvezi z zaščito, reševanjem, pomočjo ter odpravljanjem posledic nesreče,
- pripravi končno poročilo o nesreči ter ga pošilja v sprejem Poveljniku CZ RS
- skrbi za povezano in usklajeno delovanje vseh sil za zaščito, reševanje in pomoč ob nesreči,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti

Štab CZ za Notranjsko:

- zagotavlja strokovno pomoč pri vodenju zaščitnih in reševalnih akcij ob nesreči,
- opravlja strokovno-operativne naloge zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči,
- zagotavlja informacijsko podporo štabom CZ občin,
- zagotavlja logistično podporo regijskim silam za zaščito, reševanje in pomoč.

D - 2	Načrt Izpostave URSZR Postojna za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
-------	---

Policajska Uprava Koper in Ljubljana:

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- varuje življenje ljudi, premoženje ter vzdržuje javni red na prizadetem območju,
- varuje določene osebe, objekte, organe in okoliše,
- nadzira in ureja promet v skladu z določenim prometnim režimom in omogoča interveniranje silam za zaščito, reševanje in pomoč,
- sprejema ukrepe za ustrezno varovanje državne meje in opravlja mejno kontrolo ter policijske naloge v zvezi s tujci v skladu z razmerami,
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom,
- sodeluje pri izvajanju humanitarnih, oskrbovalnih, izvidniških in drugih nalog,
- vzpostavlja komunikacijsko-informacijsko povezavo z drugimi državnimi organi,
- po potrebi organizira mobilni komunikacijski center,
- sodeluje pri identifikaciji žrtev in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Navedene naloge v Notranjski regiji opravlja PU Koper in Ljubljana in pristojne policijske postaje, v sodelovanju s pristojnimi organi in službami CZ.

Za koordinacijo nalog je zadolžen član štaba CZ za Notranjsko oz. njegov namestnik.

Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR):

- sodeluje pri vzpostavitvi in izvajanju izrednega monitoringa radioaktivnosti;
- opravlja upravne in nadzorne naloge, ki se nanašajo na varnost ter kakovost živil živalskega in rastlinskega izvora, zdravje ter dobrobit živali, živalsko krmo, zdravje rastlin, semenski material in fitofarmacevtska sredstva.

Občine na območju Izpostave URSZR Postojna:

- izdelajo dele načrta zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči,
- izvajajo naloge določene v Pravilniku o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči (Uradni list RS, št. 59/10 in 17/14 – ZZdr-2), in
- izvajajo druge naloge iz tega načrta in iz svoje pristojnosti.

Nevladne organizacije in druge organizacije:

Območna združenja RK Slovenije, Slovenska Karitas, Gasilske, Gorska reševalna služba, jamarji, kinologi, potapljači, taborniki, skavti ter druge nevladne organizacije, katerih dejavnost je pomembna za ZRP, izvajajo naloge iz svoje pristojnosti. Vključujejo se v skupne akcije ZRP na podlagi odločitev Poveljnika CZ za Notranjsko.

Operativno vodenje

Operativno vodenje na regijski ravni ob radiološki nesreči izvaja poveljnik CZ za Notranjsko v sodelovanju s poveljnikom CZ RS.

Poveljnik CZ za Notranjsko ima ob radiološki nevarnosti ob padcu satelita naslednje naloge:

- vodi in usklajuje delovanje sil za ZRP v Notranjski regiji,
- zagotavlja logistično podporo silam za ZRP,
- nadzoruje izvajanje zaščitnih ukrepov.

Dejavnosti za ZRP na območju občin operativno vodijo poveljniki CZ občin s pomočjo štabov CZ občin. Poveljnik CZ za Notranjsko spremlja stanje in izvajanje ZRP na prizadetem območju ter na zahtevo poveljnika CZ občine skladno z načelom postopnosti organizira potrebno pomoč v silah in sredstvih za ZRP.

Na prizadetem območju operativno delujejo gasilska društva oz. enote širšega pomena.

V primeru, da občina ne razpolaga z ustreznimi silami, poveljnik CZ prizadete občine zaprosi za pomoč v silah in sredstvih za ZRP Poveljnika CZ za Notranjsko.

Štab CZ za Notranjsko ob jedrski nesreči organizira svoje delo na obstoječem sedežu IURSZR Postojna, ki je na Kolodvorski 5, Postojna in sicer v prostorih UO Postojna, Kolodvorska 5, Postojna – štabna soba v prvem nadstropju stavbe (učilnica z manjšo pisarno – Prostor 106) in po potrebi v mali sejni sobi v prvem nadstropju (Prostor 105).

Logistično podporo tem silam, ki obsega zagotavljanje zvez, opreme, materiala, prevoza, informacijske podpore, prehrane, zdravstvenega in drugega varstva, zagotavlja štab CZ s službami za podporo.

Uporaba zvez

Pri prenosu podatkov in govornem komuniciranju se lahko uporablja vse razpoložljive elektronske komunikacije in informacijska infrastruktura, ki temelji na različnih medsebojno povezanih omrežjih v skladu u Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22) in Zakonom o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 130/22 in 18/23 – ZDU-10).

Prenos podatkov in komuniciranje med organi vodenja, reševalnimi službami in drugimi izvajalci ZRP poteka s pomočjo naslednjih storitev oziroma zvez:

Pri **operativnem vodenju** ZRP se uporabljajo:

- **sistem zvez ZA-RE:**
 - podsistem radijskih zvez za neposredne in posredne radijske zveze med uporabniki radijskih postaj ter neposredne radijske zveze z regijskimi centri za obveščanje,
 - podsistem osebne klica za pošiljanje kratkih besedilnih sporočil imetnikom sprejemnikom osebne klica.
- **sistem ZA-RE+** za medsebojno komunikacijo med centri za obveščanje in izvajalci nalog iz načrta;
- **sistem ZA-RE DMR** za daljinsko krmiljenje in nadzor sistema javnega alarmiranja;

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- **sistem ZA-RE +** za govorne komunikacije in pošiljanje sporočil SMS.

Za vzpostavitev radijske zveze za povezavo med organi vodenja se uporabljajo:

- 2. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja nad Pregarjami,
- 5. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Pečni rebri,
- 24. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Štjaku,
- 26. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Nanosu,
- 27. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Slivnici in
- 28. semiduplexni kanal sistema zvez ZARE preko repetitorja na Artvižah.

Dežurni operativec v ReCO Postojna določi kanal katerega uporabljajo reševalci na kraju nesreče med izvajanjem nalog zaščite in reševanja.

Podsistem osebnega klica

V sistemu zvez ZA-RE deluje tudi podsistem osebnega klica (pozivniki oziroma pagerji). Ta omogoča pošiljanje pisnih sporočil imetnikom sprejemnikov osebnega klica. Sporočila pošiljajo pristojni regijski centri za obveščanje. Na območju Izpostave URSZR Postojna pošilja sporočila ReCO Postojna.

3.8 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Ob radiološki nesreči (po padcu satelita) se izvaja izredni monitoring radioaktivnosti. Namen monitoringa je spremljanje ravni radioaktivne kontaminacije v okolju, takojšnje opozarjanje ob ugotovljenih povišanih vrednostih ter ocena doze referenčnih skupin prebivalstva.

Izredni monitoring

Izredni monitoring radioaktivnosti okolja je zasnovan na programih rednega monitoringa in se ob izrednem dogodku izvaja v povečanem obsegu, tako glede pogostosti vzorčenja kot merjenja vzorcev, pa tudi glede povečanega števila lokacij. Namen izrednega monitoringa je zagotavljati podatke:

- da se omogoči izračun doz prebivalstva in s tem tudi osnove za priporočanje zaščitnih ukrepov, preklic ukrepov, sanacijo itd.,
- za oceno doz intervencijskega osebja pri izvajanju aktivnosti v kontaminiranih območjih in
- za oceno radioaktivne kontaminacije okolja.

Ob nesreči se pred padcem satelita (če so informacije na voljo) ali po padcu vzpostavi **izredni monitoring** radioaktivnosti, ki vključuje naslednje meritve:

- hitrosti doz (peš, med vožnjo ali iz letala oziroma helikopterja),
- kontaminacije tal in predmetov,
- osebne kontaminacije,
- kontaminacije vode, živil, krme in izdelkov ter materialov,
- osebnih doz.

URSJV na podlagi zasnove izrednega monitoringa pripravi program monitoringa radioaktivnosti ob vrnitvi oziroma padcu satelita z radioaktivnimi snovmi, ki ga tudi vodi.

Meritve radioaktivnosti vzorcev opravljajo pooblaščen in akreditirani laboratoriji na IJS in na ZVD, ki imajo poleg rednih meritev radioaktivnosti tudi sposobnost za takojšnje merjenje povečanega števila vzorcev, za merjenje vzorcev višjih aktivnosti in so tudi takoj pripravljene za meritve različnih radioizotopov.

Na regijski ravni je za izvajanje nadzora radioaktivnosti ustanovljen:

- Oddelek CZ za RKB izvidovanje,

Oddelek CZ za RKB izvidovanje skrbi za merjenje doznih obremenitev intervencijskih delavcev, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja. Poleg tega skrbi tudi za označevanje kontaminiranega območja in odvzemanje vzorcev.

V slučaju potrebe se lahko za pomoč zaprosi specializirane mobilne enote.

Izvajanje ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti

Po vzpostavitvi izrednega monitoringa in pridobitvi podatkov ter predlogov strokovnih organov se glede na razmere na območju **v bližini mesta padca** izvajajo naslednji **zaščitni ukrepi**:

- radiološka zaščita:
 - zaužitje tablet KI,
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - zaščita živali;
 - dekontaminacija
 - nadzor in zapora območja;
- evakuacija;
- sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev.

Predloge da URSJV, zaščitne ukrepe odreja poveljnik CZ RS, izvaja pa regijski poveljnik CZ za Notranjsko skupaj z občinskim poveljnikom CZ na območju padca satelita ter regijskim in občinskim silami ZRP.

– Radiološka zaščita:

Zaužitje tablet kalijevega jodida

Za primer radiološke nesreče se za vse prebivalce Notranjske regije tablete kalijevega jodida hranijo v Splošni Bolnišnici Dr. Franca Derganca Šempeter pri Gorici in se razdelijo glede na potrebo izvajanja jodne profilakse, ki jo odredi poveljnik CZ RS.

Razdelitev tablet kalijevega jodida izvedejo občine (na ustrezen oziroma krajevno običajen način). Poleg občinske uprave razdelitev opravijo sile za ZRP občin (enote CZ, PGD, aktivisti rdečega križa...).

Tablete kalijevega jodida občine lahko delijo na naslednje načine:

- po vzoru izvedbe volitev (uporabijo se volišča, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na pristojnem volišču),
- preko PGD (občine razdelijo tablete zakonitim zastopnikom PGD, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na sedežu pristojnega PGD),
- preko sedežev krajevnih skupnosti.

Vse občine izdelajo načrte razdelitve tablet kalijevega jodida ob nesreči.

D - 75	Načrt razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski in radiološki nesreči
--------	--

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

S prehrabnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje ob radiološki nesreči zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

prehrabni zaščitni ukrepi so:

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitve uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitve nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitve paše,
- omejitve oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambene zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Zaščita živali

Prva veterinarska pomoč ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo MKGP ali UVHVVR,
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Ukrepi za zaščito živali lahko vsebujejo tudi preventivno evakuacijo živali, ki so posebno dragocene s stališča biološke reprodukcije.

Občine morajo v svojih delih načrtov zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči natančno opredeliti, kako se bodo izvajali ukrepi za zaščito živali in kako bo potekalo sodelovanje z veterinarskimi organizacijami.

P-29	Pregled veterinarskih organizacij
------	-----------------------------------

Dekontaminacija

Dekontaminacija se izvaja pri operativnih gasilcih, policijo, pripadniki NMP in dr., ki so prisotni na intervenciji ob radiološki nesreči.

Nadzor območja in zapora območja

Ukrep izvajamo predvsem pri radiološki nesreči, kjer se ustrezno veliko območje okrog vira sevanja fizično zavaruje. Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako prepreči obsevanost in širjenje morebitne kontaminacije. Ukrep izvaja policija oz. gasilci (prvenstveno tisti, ki prvi prispe na kraj dogodka).

Območja, kjer se izvajajo zaščitni ukrepi, nadzira policija, ki kontrolira tudi dostope in izhode ljudi s teh območij na nadzornih točkah.

– Evakuacija:

Evakuacija je umik ljudi z ogroženega območja. Na območjih, kjer je evakuacija odredjena, se morajo prebivalci preseliti v določen kraj v času in na način, kot je določi župan občine oz. pristojni poveljnik CZ na predlog vodje intervencije. Evakuacijo izvajamo le v primeru radiološke nesreče, ko pride do izpusta radioaktivnih snovi v zrak oz. na podlagi meritev na terenu.

Evakuacija se izvaja praviloma lastnimi (osebnimi) vozili. Prevozna sredstva za posebne kategorije prebivalstva priskrbijo pristojne ustanove.

– **sprejem in oskrba prebivalcev:**

Za nastanitev evakuiranih prebivalcev z ogroženega območja poskrbi prizadeta občina, ki tudi izvede evakuacijo.

Nastanitev evakuiranih prebivalcev z ogroženih območij občine je možna na neogroženih območjih v zaledju občin in se izvaja po načrtih občin.

Nastanitev se izvede v primerne objekte, kjer so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje (ogrevanje, voda, elektrika, sanitarije). V ta namen se običajno uporabijo športni objekti (dvorane), šolske telovadnice, počitniške zmogljivosti izven sezone in drugi za to primerni objekti.

Varstvo izvajalcev ZRP

Vsi izvajalci zaščitnih ukrepov in nalog ZRP (policija, gasilci, ekipe NMP ...) so intervencijsko osebje, ki praviloma prvo prispe na onesnaženo območje, razen v jedrskih in sevalnih objektih, kjer zaposleno osebje ukrepa najprej. Intervencijsko osebje mora biti opremljeno z ustreznimi osebnimi zaščitnimi sredstvi in sredstvi za dozimetrično kontrolo.

Za osebno zaščitno opremo osebja so odgovorni ustanovitelji.

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve reševalcev ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednji primerih:

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
reševanje življenj, preprečevanje taljenja reaktorske sredice, preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, preprečevanje velike škode, popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, vzorčevanje v okolju	50
daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, rutinsko delo ob intervencijah, dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Shema 13: Preseganje doznih omejitev

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri samo izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa pri ZRP, kjer bi bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20 mSv, ne smejo sodelovati ženske v rodni dobi, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

MZ zagotovi ustrezne zmogljivosti za obravnavo zdravstvenih vidikov varstva izvajalcev ZRP.

3.9 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA OB RADIOLOŠKI NESREČI

Uporaba priročnih in standardnih sredstev za osebno zaščito ter dosledno spoštovanje navodil, ki jih po medijih sporočajo strokovni organi, lahko učinkovito zmanjšata posledice nesreče.

Da bi lahko prebivalci učinkovito izvajali ukrepe za zaščito svojega zdravja in življenja, morajo biti temeljito seznanjeni z učinki sevanja, njegovo nevarnostjo, stopnjo nevarnosti kakor tudi z vsemi možnimi in potrebnimi zaščitnimi ukrepi. Prebivalcem morajo biti vnaprej dana vsa potrebna navodila glede načina obveščanja ob nesreči, o vrsti in stopnjah nevarnosti kot tudi o potrebnih zaščitnih ukrepih in njihovem izvajanju.

Osebna in vzajemna zaščita ob radiološki nesreči/padcu satelita obsega:

- uporaba sredstev za osebno zaščito pred radioaktivnim onesnaženjem,
- zadrževanje v zaprtih prostorih (zaklanjanje),
- zaužitje tablet kalijevega jodida,
- evakuacija,
- osebna dekontaminacija,
- omejitve uporabe živil (uporaba izdelkov, ki so v zaprtih omarah, shrambah, hladilnikih) in
- omejitve na pitje vode in pijač, ki niso bile onesnažene (ustekleničene pijače).

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je pristojna občina.

V ta namen se organizira ustrezna svetovalna služba, ki jo praviloma opravljajo prostovoljci, zlasti psihologi, sociologi, socialni delavci, zdravstveni delavci, strokovnjaki za zaščito in reševanje ter drugi.

Občine predvsem bolj podrobno določijo kako bo potekalo obveščanje prebivalcev o posledicah in razmerah na prizadetem območju, določijo lokacije in telefonske številke za delo svetovalne službe, število prostovoljcev iz vrst psihologov, sociologov, socialnih delavcev, zdravstvenih delavcev, strokovnjakov s področja zaščite in reševanja, določi se lokacija informacijskega centra, razčleni se pomoč ogroženim skupinam prebivalcev in spremljanje socialni razmer na prizadetem območju.

Naloga regije je, da poskrbi za distribucijo preventivnega gradiva (zgibanke idr.), ki ga v okviru usposabljanja prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito pripravlja država.

3.10 MERILA ZA KONČANJE DEJAVNOSTI ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Dejavnosti ZRP ob radiološki nesreči oziroma padcu satelita se končajo:

- ko so izvedeni vsi zaščitni ukrepi ob radiološki nesreči na določenem območju;
- ko so vrednosti splošnih meril **pod referenčnimi vrednostmi** za uvedbo določenega zaščitnega ukrepa.

Poveljnik CZ za Notranjsko na podlagi Sklepa o razglasitvi prenehanja nevarnosti, ki ga izda Poveljnik CZ RS glede na razvoj radiološke nesreče in stanja v okolju, razglasi prenehanje nevarnosti na območju Notranjske regije.

4 POJMI IN KRAJŠAVE, UPORABLJENI V NAČRTU

Pojmi

Evakuacija	Obsega priprave in organizirano preselitev prebivalcev z ogroženih na varnejša območja ter začasen umik, razpršitev in druge oblike začasne premestitve prebivalcev zaradi njihove zaščite pred nevarnostmi. Evakuacija lahko obsega tudi nujno preselitev živine in drugih domačih živali, kulturne dediščine ter dobrin, ki so nujno potrebne za življenje.
Izredni dogodek	<p>Okoliščina ali dogodek, ki ni običajen in pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost ali je zmanjšana raven varstva pred sevanji. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka, je treba začeti takojšnje priprave ali izvajanje ukrepov za preprečitev ali odpravo posledic za zdravje in varnost ljudi ter kakovost njihovega življenja, za preprečitev posledic na premoženje in okolje ali za odpravo tveganj, ki vodijo do takih resnih posledic.</p> <p>Za dogodke, ki ne dosegajo praga nesreče, izvajalec sevalne dejavnosti pripravi Navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, ob nesrečah pa se na ustreznih ravneh načrtovanja pripravijo načrti zaščite in reševanja.</p>
Nesreča	Dogodek ali vrsta dogodkov, povzročenih po nenadzorovanih naravnih in drugih silah, ki prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva, ker ukrepi rednih dejavnosti, sile in sredstva ne zadostujejo.
Radiološka, kemijska in biološka zaščita	Obsega ukrepe ter sredstva za neposredno zaščito pred učinki jedrskega, kemičnega in biološkega orožja ter pred posledicami nesreč z nevarnimi snovmi. V tem načrtu se zaradi narave nesreče uporablja besedna zveza radiološka zaščita.
Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	Obsegata njihovo nastanitev in oskrbo s pitno vodo, hrano, obleko ter drugimi življenjsko pomembnimi sredstvi, oskrbo z električno energijo, nujno zdravstveno oskrbo, psihološko pomoč ter obveščanje in izobraževanje šoloobveznih otrok.
Zaščitni ukrepi	<ul style="list-style-type: none">- Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi;- evakuacija;- sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev;

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

- radiološka, kemijska in biološka zaščita;
- zaklanjanje;
- zaščita kulturne dediščine.

Zaklanjanje

Obsega zaklanjanje ljudi v zakloniščih, zaklonilnikih in drugih objektih, ki omogočajo zaščito pred ruševinami, radiološkimi in drugimi nevarnostmi v vojni ter ob drugih nesrečah. V tem načrtu je kot zaklanjanje pojmovano zadrževanje v zaprtih prostorih običajnih zgradb z izklopljeno ventilacijo.

Zaščita kulturne dediščine

Obsega ukrepe, dejavnosti in sredstva za zaščito stavbne in druge nepremičnine kulturne dediščine ter premičnih predmetov in njihovih zbirk, ki imajo veliko kulturno vrednost pred vojnimi nevarnostmi ter naravnimi in drugimi nesrečami.

Krajšave

AR	Akcijske ravni
ARAO	Agencija za radioaktivne odpadke
ARSO	Agencija RS za okolje
CORS	Center za obveščanje Republike Slovenije
Cs	Cezij
CSRAO	Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov
CZ	Civilna zaščita
D	Dodatek
DEHI	Državna enota za hitre intervencije
EADRCC	Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (Euroatlantic Disaster Response Coordination Centre)
ECURIE	European Community Urgent Radiological Information Exchange
EHI	Enota za hitre intervencije
EU	Evropska unija
EU – ERCC	Evropska unija – Center za usklajevanje nujnega odziva (EU – Emergency Response Coordination Centre)
GPU	Generalna policijska uprava
I	Jod
IRSVNDN	Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
JRKBO SV	Enote za jedrskoss, radiološko, kemično in biološko obrambo Slovenske vojske
KI	Kalijev jodid
Kr	Kripton
MAAE /IAEA	Mednarodna agencija za atomsko energijo International Atomic Energy Agency
NCKU	Nacionalni center za krizno upravljanje
NEK	Nuklearna elektrarna Krško
Ni	Nikelj
OC SV	Operativni center Slovenske vojske
OKC GPU	Operativni komunikacijski center Generalne policijske uprave
OIR	Operativna intervencijska raven
OPU	Območje preventivnih (zaščitnih) ukrepov ob nesreči v NEK
OSP	Območje splošne pripravljenosti ob nesreči v NEK
OTU	Območje takojšnjih (zaščitnih) ukrepov ob nesreči v NEK
P	Priloga
Poveljnik CZ RS	Poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije
Po.	Posavska regija
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko, kemično in biološko
ROU	Razširjeno območje (zaščitnih) ukrepov ob nesreči v NEK

Regijski načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 4.0

RS	Republika Slovenija
Sr	Stroncij
SV	Slovenska vojska
Š(tab) CZ RS	Štab Civilne zaščite Republike Slovenije
URSJV	Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost
URSVS	Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
UVINZR	Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč
ZU	Zaščitni ukrep
ZVISJV	Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti
ZVNDN	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

5 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

5.1 SKUPNE PRILOGE

P - 1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članov štaba civilne zaščite za Notranjsko
P - 2	Seznam zaposlenih na Izpostavi URSZR Postojna
P - 3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P - 4	Podatki o organih, službah in enotah CZ
P - 5	Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč
P - 7	Pregled javnih služb in drugih služb, ki opravljajo dejavnost pomembne za ZIR
P - 11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P - 12	Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestniki poveljnikov
P - 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P - 17	Seznam prejemnikov informativnega biltena
P - 18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P - 23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P - 24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju
P - 25	Pregled človekoljubnih organizacij
P - 26	Pregled centrov za socialno delo
P - 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P - 28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P - 29	Pregled veterinarskih organizacij

5.2 SKUPNI DODATKI

D - 1	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta
D - 2	Načrt Izpostave URSZR Postojna za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
D - 3	Navodilo o organiziranju in delovanja regijskega logističnega centra Postojna
D - 4	Načrt zagotavljanja zvez ob nesreči
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D - 7	Navodila prebivalcem za ravnanje ob naravni nesreči
D - 10	Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah - priporočilo
D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil za zaščito, reševanje in pomoč
D - 15	Vzorec delovnega naloga
D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZIR ob nesreči
D - 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP
D - 22	Načrt dejavnosti IURSZR Postojna

5.3 POSEBNI DODATKI

D - 75	Načrt razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski in radiološki nesreči
D - 1013	Usmeritve občinam pri organizaciji preskrbe prebivalcev v času epidemije oziroma pandemije

5.4 KAZALO SHEM:

Shema 1: Lokacija Nuklearne elektrarne Krško	7
Shema 2: Izvedba ZRP v Notranjski regiji ob jedrski nesreči v NEK.	10
Shema 3: Obveščanje v Notranjski regiji ob jedrski nesreči v NEK.....	14
Shema 4: Operativno vodenje sistema zaščite in reševanja v regiji.....	21
Shema 5: Potek ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti	26
Shema 6: Preseganje doznih omejitev	27
Shema 7: Jedrske elektrarne v Evropi maja 2023 (vir: euronuclear.org).	32
Shema 8: Izvedba ZRP ob jedrski nesreči v tujini.....	34
Shema 9: Obveščanje ob jedrski nesreči v tujini.....	39
Shema 10: Preseganje doznih omejitev	47
Shema 11: Mreža za zgodnje obveščanje, merilna mesta na območju Notranjske regije.....	57
Shema 12: Obveščanje ob radiološki nesreči	58
Shema 13: Preseganje doznih omejitev	69